БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ, БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН.

№ 71 (6060) АПРЕЛИИН 7 ПЯТНИЦА 1950 он

Сэн 20 мүнгэн.

ГАЗАРТАРЯАЛАНГАЙ КУЛЬТУРЫЕ УЛАМ СААШАДАНЬ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ МҮРЫСӨӨ ҮРГЭЛЖЭЛҮҮЛЭЭ!

Майн урда тээхи мүрысөөндэ бүгэдөөрэн хабаадая!

Үргэн ехэ оронноймнай олон мянган предприятинууд дээгүүр, колхозуудаар ба совхозуудаар майн урда тээхи социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ. Советскэ ороной олон миллион ажалшад хадаа ажалшадай уласхоорондын һайндэр—Майн Нэгэнные гайхамшагта амжалтануудаар угтахаяа бэлдэжэ байна.

Социалистическэ мүрысөөн болбол коммунистическэ общество байгуулха хүсэтэ арга мүн. Манай орон дотор социалистическэ мүрысөөндэ олон миллион ажалшад эдэбхитэйгээр хабаадажа, ажахын ба культурын байгуулалтын талаар толотомо амжалтануудые асардаг. Энэ мүрысөөе Ленин — Сталинай партиин толгойлон ударидадаг туладань, тэрэ айхабтар ехэ хүсэтэй байдаг, тон үргэнөөр дэлгэрдэг.

Мүнөө бүхы советскэ орон доторхидол адляар манай республика дотор ажалай айхабтар ехэ дэбжэлтэ үүсхэгдээ. Бурят-Монголой ажалшад болбол майн урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсожо, ехэнүүд уялгануудые абаад, стахановскаар хүдэлмэрилжэ байна. Хүдэлмэришэдэй, колхозниогуудай ажалай эдэбхи ба амжалтанууд тухай мэдээсэлнүүд үдэр бүри улам олоор ороно.

Улан-Үдын вагонно депогой хүдэлмэришэд, инженернүүд ба техникүүд кварталайнгаа ба мартын түсэбые болзорһоонь урид дүүргөөһэн. Мүнөө түмэршэ дархан-коммунист Висловэй үүсхэлээр тэндэ гурбанзуутанай мүрысөөн дэлгэрбэ. Депогой хүдэлмэришэд болбол энэ патриотическа үүсхэлые дэмжэжэ, һалаан бүхэндөө гурбан нормо дүүргэхын түлөө оролдосо ехэтэйгээр ажаллана.

Мүн республикын бусад предприятинууд дээгүүр социалистическэ мүрысөөнэй долгин улам улам эршэдэжэ байна. Тиин ажалай үндэр бүтээсэ туйладаг, имагта эрхим шанарай продукци үгэдэг, продукциин өөрын үнные доошолуулдаг, түүхэй эд ба үнэтэ материалнуудта ехэ арбилалта хэдэг стахановецуудай, бүхэли бригадануудай тоо олошорно.

Социалистическэ газартаряалан дээрэ габшагай ажалые бидэнэр хаража байнабди. Колхозниогууд, тракториснууд хадаа ехэ талмайнуудһаа үргэлжэдөө үндэр ургаса абахын түлөө тэмсэнэ. Мүнөөдэр манай газетэдэ «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденто Хонхолойн МТС-эй нүхэр Горюновой тракторна бригадын хандалга толилогдобо. Нүхэр Горюновой бригада болбол газартаряалангай үндэр культурын түлөө, ехэ талмайнуудһаа үргэлжэдөө баян ургаса ургуулжа абахын түлөө социалистическэ мүрысөө үргэлжэлүүлхые республикын колхозниогуудые ба МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэдые уряална. Энэ үүсхэлыень Бурят-Монголой таряашадай халуунаар дэмжэхэнь лабтай.

Манай парти болбол социалистическэ мүрысөөе эмхидхээд, тэрээнние саг үргэлжэ хүтэлбэрилдэг, ажахын зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ энээнние зорюулдаг байна. Партийна ба ажахын органуудай зорилго хадаа социалистическэ мүрысөөе тодоор хүтэлбэрилхэ, ажалай үндэр бүтээсэ туйлаха, зэмсэг түхеэрэлгэнүүдые гүйсэдөөр ашаглаха, продукциин шанар һайжаруулха, түүхэй эд ба материалнуудта алмалта хэхэ хэрэгтэ ажалшадай эдэбхиие зорюулха ябадал болоно. Эдэ органууд болбол социалистическэ мүрысөөнэй ябаса тухай олониитэдэ соносожо байха, мүрысэгшэдэй ажалай үрэ дүнгүүдые бүридхэхэ, тэдэнэй хоорондо шалгалта ба дүй дүршэлөөрөө андалдалга эмхидхэхэ зэргэтэй. Предприятинуудай, МТС-үүдэй ба колхозуудай социалистическэ уялгануудай дүүргэлтые шалгалта гээшэ тон шухала хэрэг мүн.

«Социалистическэ мүрысөөн иигэжэ хэлэнэ: зарим нэгэн муугаар, нүгөөдэнь һайнаар, гурбадахинь —эрхимээр хүдэлмэрилнэ, — **эрхимүүдые хүсэжэ, нииитэ дэбжэлтые туйла»** гэжэ нүхэр Сталин һургадаг.

Партийна ба ажахын организацинуудай зорилго хадаа социалистическэ мүрысөөе толгойлон ябаха, тэрээндэ улам олон ажалшадые хабаадуулха, ажахын бүхы һалбаринуудта саашанхи дэбжэлтэ туйлаха хэрэг мүн. Майн урда тээхи мүрысөөнэй үедэ гээгдэжэ ябаһан предприятинуудта туһа хүргэжэ, тэдэнние түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргаха хэрэгтэй. Мүн залуу хүдэлмэришэдые ажалай түрүү методүүдтэ һургаха, стахановецууд болгохо шухала байна.

Майн урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ бүгэдөөрэн хабаадажа, социалистическэ ажахын саашанхи дэбжэлтэ туйлая! Ажалшадай уласхоорондын үдэр—Майн Нэгэнные —дайнай һүүлэй сталинска табанжэлые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэлдээ шэнэ гайхамшагта амжалтануудаар тэмдэглэе!

Майн урда тээхи мүрысөөн

Эрхим жэшээ харуулна

Улан-Үдын модоной заводой олон тоото хүдэлмэришэд уласхоорондын һайндэрые—Майн 1-иие ажалай амжалтаар угтаха талаар абаһан уялгануудаа бодото дээрэнь бэелүүлжэ байна.

Модо урадхуулгые эрхим һайн бэлэдхэлтэйгээр эхилхын тула ехэнүүд хүдэлмэри хэгдэнэ. Уһан сооһоо модо татажа гаргалгые механизацилга гүйсэд тооной дүүргэгдэбэ.

Слесарно-монтажна бригадынхид (бригадирынь нүхэр Степанов) заһабарилгын хүдэлмэри дээрэ үдэр бүриингөө нормые 200-гаад процент дүүргэн, бэшэ бригаданuudтаа эрхим жэшээ харуулна. Мүн модошо дархашуул бригадир нүхэр Притчинэй хүтэлбэри доро Байкало-Кударын аймагай сезоннигуудай модо урадхуулгада ерэхэдээ байха гэр байрые һайн шанартайгаар заһабарилжа, ойрын үдэрнүүдтэ ашаглалгада тушаахань.

Иигэжэ, модоной заводойхид дэлгэрээд байһан мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байна.

Д. Аюшеев.

Нэгэн хүсэлтэйгөөр ажалланад

Хандагатайн леспромхозой «Хара хүтэл» гэжэ модо бэлэдхэлгын участок нёдондо жэлдэ гүйсэд дүүрэнээр механизировалэгдэһэн юм. Эндэ модо отололго, таллуулга ба шэрэлгэ гараар хэгдэхэе огто болинхой.

Энэ участогай хүдэлмэришэд майн 1-нэй һайндэрэй хүндэлэлдэ мүрысөөнэй долгиие улам ехээр үргэдхэнэ. Электрохюрөө, тракторнууд ба автомашинануудые дүүрэн хүсөөрнь ашаглан, ажалай үндэр бүтээсэ туйлана. Электрохюрөөнүүдые хангадаг моторист нүхэр М. Ступин, тракторист П. Дружков ба бусад үдэр бүхэндэ нормоёо 200 процент хүрэтэр дүүргэн модошодойнгоо дунда алдаршанхай.

Участогай модошод начальник нүхэр Сницерэй шадабаритай хүтэлбэри доро апрель һарынгаа даалгабариие хоёр дахин үлүүлэн дүүргэхэ гэһэн нэгэн хүсэлэнтэйгөөр стахановска вахтада жагсанхай.

В. Веселов.

Майн 1-эй хүндэлэлдэ

Уральска горнягуудай амжалтанууд

СВЕРДЛОВСК. Уральска горнягууд руда малтан абаха квартальна түсэбөө болзорһоо урид дүүргэбэ. Хүндэ хүдэлмэриин процессүүдые оньһожоруулһанай, ажалые зүбөөр эмхидхэһэнэй ашаар энэнь туйлагдаа.

Сталинска шангай лауреат алдарта проходчик Нигмаджан Минзариповай методүүд үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Минзариповай бригада майн урда тээхи мүрысөөндэ ороод, нёдонон жэлэйнгээ рекордые үлүүлхэ уялга абаа.

Залуушуулай городто

КОМСОМОЛЬСК -на- АМУРЕ. Тус городто майн урда тээхи социалистическэ мүрысөөн улам үргэдэжэ байна. Цехүүдэй коллективүүд, бригаданууд ба хүдэлмэришэд Майн 1-е эрхимээр угтахаар эрмэлзэнэ. Эндэхи узелай түмэр замайхид хахад жэлэйнгээ түсэбые ажалшадай уласхоорондын һайндэр хүрэтэр дүүргэхэ гэжэ шиидэбэ. Мүнөө тэдэнэр ашаглалгада оруулха ба заһабарилха даалгабаринуудаа нилээд үлүүлэн дүүргэнэ. Вагон заһабарилгын депогой коллектив квартальна түсэбөө 60 процентээр үлүүлэн дүүргээ.

Крымэй курортнуудта

ЯЛТА. Крымэй урда эрьеэр сахаригтаһан хадануудай үшөө саһатай байбашье, Ялтада миндаль сэсэглэжэ байна. Крымэй курортнуудта ажалшадай ошоһонь үдэрһөө үдэртэ олошорно.

Курортын хабар-зунай сезондо амаралга-эмнэлгын олон газарнууд һайнаар заһабарилагдаһан ба болбосон түхэлтэй болгогдоһон байха юм. «Горная здравница» гэжэ санаторидо климатическа ехэ павильоной барилга дүүргэгдэжэ байна. Байгша ондо шэнэ санаторинууд — Ленинэй нэрэмжэтэ Семеиздэ, Молотовой нэрэмжэтэ Алупкада, ажалай резервнүүдэй амаралга-эмнэлгын газар Корейздэ ашаглалгада оруулагдаха юм. Хүрэ заливай эрьедэ түмэрзамайшадтэ амаралга-эмнэлгын газарай барилганууд дүүргэгдэжэ ба ВЦСПС-эй амаралга-эмнэлгын газарнууд үргэдхэгдэжэ байна. Алуштада прибор бүтээгшэдтэ амаралга-эмнэлгын газарай барилганууд дүүргэгдэжэ ба ВЦСПС-эй амаралга-эмнэлгын газарнууд үргэдхэгдэжэ байна.

Гансахан элүүрые хамгаалгын Министерствын амаралга-эмнэлгын газарые болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ 3 миллион үлүүтэй түхэриг мүнгэн һомологдонхой.

Крымэй урда эрьеын амаралга-эмнэлгын газарта эквалиптнууд ба гоёолгын хэдэн арбаад мянган залуу ургамалнууд һуулгагдажа байна.

Байгша ондо Крымэй урда эрьеын амаралга-эмнэлгын газарта нёдондонойхидо орходоо 30 мянган хүүгээр үлүү олон гэхэ гү, ороной 150 мянга гаран ажалшад амарха юм.

(ТАСС).

Харгы баригшадай эдэбхитэй ажал

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи харгы замай главна Управлениин мэдэлэй № 26 машинно-станциин коллектив СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудай хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй ашаар, нэгэдэхи кварталайнгаа түсэбые 103 процент дүүргэһэн байна.

Мүнөө тус коллективэйхид Майн 1-иие ажалай эрхим амжалтануудаар угтахын түлөө дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаад, стахановска вахтада жагсаба.

Харгын машинно-станциин трактористтнууд харгы барилгада хэрэглэгдэдэг бүхы механизмуудаа апрелиин 15 хүрэтэр гүйсэд заһабарилха гэһэн уялга абаа.

Жэшээлхэдэ, тракториснууд нүхэд Н. Иванов ба П. Сычёв гэгшэд энэ болзор соо нэгэ нэгэ трактор, «скрепер» ба «бульдозер» гэжэ харгы жэгдэлдэг машинануудые заһабарилха уялга абаад, үдэрэйнгөө даалгабаринуудые 130—150 процент дүүргэжэ байна. Мүн тракторист нүхэр А. Галосеев өөрынгөө транспортна тракторaар модо шэрэхэ нормоёо 150—160 процент дүүргэнэ.

Модошо дархашуулай бригаданууд (бригадирнуудынь нүхэд Медведев, Юргин) Майн 1 хүрэтэр 4 шэнэ хүүргэ, хүдэлмэришэдэй байха нэгэ гэр шэнээр бариха гэһэн уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна.

Цым. Цыдыпов.

Бурят-Монголой МТС-үүдэй ба колхозуудай бүхы тракторна ба таряанажалай бригаданuudай бригадирнуудта

„Хүндэлэлэй тэмдэг“ орденто Хонхолойн МТС-эй № 8 тракторна бригадын бригадир Терентий Ефимович Горюновой нээмэл бэшэг

Манай ороной урда зүгтэ хабарай тарилга үргэнөөр ябуулагдажа байна. Мүн Бурят-Монголой колхозуудай полинууд дээгүүр полевой хүдэлмэринүүдэй эхилхэ саг газаа орожо ерэбэ.

Хүдөө ажахые улам саашаданъ хүгжөөхэ тушаа сталинска халуун оролдолгоор зоригжоһон социалистическэ полинуудай хүдэлмэрилэгшэд инаг Эхэ орондоо улам ехэ таряа талха үгэхын тулада хабарай тарилгын түрүүшын үдэрһөө эхилээд үндэр ургасын түлөө шанга тэмсэл хэжэ байна. Краснодарска хизаарай Михайловска МТС-эй тракторна бригадын бригадир Иван Шацкиин үүсхэлээр, газартаряалангай культурые дээшэлүүлхын түлөө, полевой хүдэлмэринүүдэй эрхим шанарай түлөө бүхы орон доторнай нёдондонойхи шэнги социалистическэ мүрысөөн хүсэтэйгөөр дэлгэрбэ.

Бидэнэр, Бурят-Монголой механизаторнууд, бүгэдээрэдэй энэ хүдэлөөндэ оролсонгүй байха ёһогүйбди. Бидэнэрэй зорилго хадаа өнө жэлдэ улам ехэ ургаса хуряахын түлөө хабарай тарилгые һайнаар бэлэдхэжэ, тэдэнние эрхимээр үнгэргэхэ ябадал болоно.

Үнгэрэгшэ жэлдэ «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденто манай Хонхолойн МТС-эй № 8 тракторна бригада муу бэшээр хүдэлмэрилжэ гараа һэн. Тракторна хүдэлмэринүүдэй түсэб 128 процент дүүргэгдэһэн, 4 мянгаһаа дээшэ килограмм нефтепродуктнууд алмагдаһан байгаа. Бүхы хүдэлмэринүүд агротехническэ эгээл богонихон болзорнуудта, эрхим шанартайгаар үнгэргэгдөө һэн. Бүхы 711 гектар талмайн га бүриһөө дунда зэргээр 13 центнер 30 килограмм, тиихэдэ 205 гектарһаа—га бүриин 20 центнер ургаса хуряагдаа. 1949 оной хүдэлмэриин дүнгүүдээр бусад олон бригаданuudтай хамта, манай бригадада БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерство «Газартаряалангай үндэр культурын бригада» гэһэн нэрэзэргэ олгоһон байгаа.

Бидэнэр туйлаһанаараа һанаагаа амардаггүйбди. Тиин, бидэнэр үндэр ургасын түлөө тэмсэлэй харюусалгые мэдэжэ, Иван Шацкиин жэшээгээр, полевой хүдэлмэринүүдые эрхим шанартайгаар үнгэргэхын түлөө, «Газартаряалангай үндэр культурын бригада» гэһэн нэрэзэргэ олохын түлөө социалистическэ мүрысөөе 1950 ондо үргэлжэлүүлхэ гэжэ шиидээд, бидэнэрһээ үльгэр жэшээ абахыень республикын МТС-үүдэй бүхы тракторна бригаданuudые уряалнабди.

Тиихэ зуураа, иимэ уялгануудые абанабди:

XVII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой таряанажалай бригаданuudтай халуун барисаатайгаар хүдэлмэрилжэ, полевой бүхы хүдэлмэринүүдые агротехническэ эрхим болзорнуудта, үндэр шанартайгаар үнгэргэхэ. Полевой хүдэлмэринүүдые эхилһэн түрүүшын үдэрһөө захалаад, МТС ба колхозой хоорондо баталагдаһан договорые нарин нигтаар сахиха.

Газарай хүрьһэндэ шииг нойто барихын тулада бүхы пар ба намарай парай талмайе хабар эртэ борнойлхо.

Хабарай хахалалга, пар ба намарай пар бэлэдхэлгые имагтал предплужнигуудтай плугуудаар үнгэргэхэ. 20—22 сантиметр ба зохихо газартань үшөө гүнзэгыгөөр газар хахалха;

Тракторист бүхэнэй үдэр бүриингөө нормые дүүргэхэ ябадал хангажа, условно трактор бүрөөр зөөлэн хахалалгада оруулхада 550 гектар газар элдүүрилхэ;

500 гектарта дунда зэргээр га бүриин 20 центнер, тиихэдэ 40 гектарта га бүриин 30 центнер таряа ургуулха;

Түүхэй эд ба материалнуудые комплексноор алмахын түлөө мүрысөө үүсхэһэн «Парижская Коммуна» гэжэ Московско фабрикын хүдэлмэрилэгшэ Лидия Корабельниковагай үүсхэлые дэмжэн, бидэнэр тракторнуудай хойноһоо техническэ харууһа хэхэ гуримые нигтаар сахижа, запасной частьнууд, зэр зэмсэгүүд ба трактор заһабарилгада табигдаһан мүнгэн зөөриһөө 7 мянган түхэриг, 5 тонно нефтепродуктнуудые алмахабди.

Газартаряалангай культурые дээшэлүүлхэ тэмсэл бүхы колхозниогууд ба колхозницануудай нангин хэрэг байһан туладань энэ мүрысөөндэ республикын колхозуудай таряанажалай бүхы бригаданууд оролсохо ёһотой. Энэ мүрысөөн хадаа колхозуудтахи үйлэдбэриин гол единицэ болохо таряанажалай бригадануудые үшөө ехээр бэхижүүлхэ ябадалда туһалха, хүдөө ажахын оньһото техникые үндэр бүтээсэтэйгээр хэрэглэхэ арга боломжонуудые олгохо байна.

Колхозууд, МТС-үүд ба совхозуудай хабарай тарилгада бэлэдхэлэй ябаса тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолые, мүн Бичурын таряашадай хандалгада харюу болгожо абаһан уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тулада бидэнэр республиканска газетэнүүдэй хуудаһанууд дээрэ бригадирнуудай хөөрэлдөөнүүдые эмхидхэн, хүдэлмэриингөө дүй дүршэлые халан абалсахые дурадханабди.

Республикын МТС-үүдэй ба колхозуудай бүхы тракторна ба таряанажалай бригаданууд манай үүсхэлые дэмжэжэ, полевой хүдэлмэринүүдэй эрхим шанарай түлөө, «Газартаряалангай үндэр культурын бригада» гэһэн нэрэзэргэ абахын түлөө, ехэнүүд талмайнуудһаа үндэр баян ургаса хуряахын түлөө бултадаа бүхы хүсөөрөө тэмсэхэ бээзэбди гэжэ бидэнэр найданабди.

Т. ГОРЮНОВ,
«Хүндэлэлэй тэмдэг» орденто Хонхолойн МТС-эй № 8 тракторна бригадын бригадир.
В. ФЕДОРОВ, Е. ТИХОНОВ, Ф. СОКОЛОВ, И. БУРДУКОВСКИЙ, И. АНДРЕЕВ, П. МОДИН, Е. ИВАНОВ—
трактористнууд.

БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерстводэ

Полевой хүдэлмэринүүдэй эрхим шанар туйлажа, «Газартаряалангай үндэр культурын бригада» гэһэн хүндэтэ нэрэзэргэ абахын түлөө социалистическэ мүрысөөе 1950 ондо үргэлжэлүүлхэ тухай «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденто Хонхолойн МТС-эй № 8 тракторна бригадын бригадир Терентий Ефимович Горюновой үүсхэлые дэмжэхэ зуураа, БМАССР-эй хүдөө ажахын Министр нүхэр Дубровский тусгаар приказ гаргаба. Тэрээн соогоо нүхэр Горюновой бригадын уялгануудые бүхы трактористнуудта ойлгуулжа, тракторна хүдэлмэринүүдэй эрхим шанарай түлөө, нефтепродуктнуудые, гүрэнэй мүнгэн зөөриие алмахын түлөө, 1950 ондо бүхы талмайнуудһаа үргэлжэ үндэр ургаса хуряахын түлөө тракторна бригаданuudай дунда социалистическэ мүрысөө эмхидхэхыень республикын бүхы МТС-үүдэй директорнүүдые уялгалһан байна.

Тарилгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтахань

Хабарай тарилгада бэлэдхэлэй ябаса тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолдо харюу болгон Кабанкын аймагай Каленовско сельсоведэй колхозууд 1950 ондо ехэнүүд талмайнуудһаа үргэлжэ үндэр ургаса хуряаха гэһэн уялга абанхай. Мүнөө эндэхид тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэринүүдые гол түлэб дүүргээ.

«17 Октябрь» колхоз (правлениинь түрүүлэгшэ М. Бурлаков, партийна организациинь секретарь А. Суханов) үнгэрэгшэ жэлдэ нилээд ехэ таряа ургуулаа. Тиигэжэ түрүү колхозниогууд Воробьев, Корытов ба бусад ажалта үдэрнүүдтээ 22—25 центнер таряа абаһан байха юм.

Тиин, 1950 ондо улам ехэ ургаса хуряахын зорилгоор, энэ колхозой гэшүүд нютагай утэгжүүлгэнүүдые элбэгээр суглуулжа байна. Дүүрэн бэшэ мэдээгээр поли дээрэнь 6000 шарга наг шэбхэ зөөгдэнхэй. Энэ хүдэлмэридэ үдэр бүри 10—11 мори унаа ябажа байдаг. Мүн үнэһэ, шубуунай аргал суглуулга эршэмтэйгээр ябуулагдажа байна. Энэ колхоз тарилгада бэлэдхэлэйнгээ бусад хүдэлмэринүүдые сүм дүүргээ.

Тэрэшэлэн «Путь социализма» колхоз хабарай полевой хүдэлмэридэ бэлэн болонхой. Эндэхид мүнөө нютагай утэгжүүлгэнүүдые суглуулжа байна.

Каленовско сельсоведэй колхозууд хабарай тарилгын түсэб табижа дүүрээ. Тэрээн соогоо тарилгые богони болзорто, эрхим шанартайгаар дүүргэхэ гэжэ хараална.

Ц. Цыдыпов.

Дутуунуудаа дары усадхаха

Парти, правительствын шэнэ тогтоолоор зоригжоһон Хэжэнгын аймагай түрүү колхозууд тарилгада бэлэдхэлые амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Тэдэнэй дунда «Ударник», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд оролсоно. Эдэ колхозууд үрһэ хүрэнгээ хаагаад, машина зэмсэгүүдээ заһабарилаад, мори унаануудаа амаруулаад, поли дээрээ хэзээгүй гарахаар бэлэн байна.

Гэбэшье, эндэхи зарим колхозууд аяар мүнөө хүрэтэр задагай зайдан байһаар. Жэшээлхэдэ, Кировэй, Энгельсын, Чесанын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозууд үрһэеэшье хүсэд хаагаагүй, мүн машина зэмсэгүүдээ заһабарилаагүй, нютагай утэгжүүлгэнүүдые бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргээдүй байха юм. Тиимэһээ Хэжэнгын аймагай эдэ гээгдэнги колхозууд дутуунуудаа дары усадхажа, тарилгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаха хэмжээнүүдые абаха уялгатай.

Д. Доржиев.

Үрһэ андалдалгые түргэдхэхэ

Хамниин сомоной Сталинай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артель Закаменай аймагай томонууд колхозуудай нэгэниинь юм. Тиихэлээр тарилгада бэлэдхэхэ хүдэлмэринүүдынь бэшэ колхозуудһаа нилээд ехэ байна. Гэбэшье, тус колхозой хүтэлбэрилэгшэд, тусхайлбал правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Зарубин энэ шухала хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандажа, тарилгада бэлэдхэлые болошогүйгөөр удааруулна.

Түбхын түрүүндэ үрһэ хаалгыень абаад үзэхэдэ, тон хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байха юм. Түсэбэй ёһоор 1880 центнер үрһэтэй байха аад, оройдоо 900 гаран центнер таряа хаанхай. Тииһэн мүртөө минил 539 центнерыень тарилгын кондицида хүргэһэн байна. Гадна, үрһэ андалдажа абаха хүдэлмэриие мэнэ һая болотор эхилээдүй байба. Тэрэнэй эсэстэ оройдоо 75 центнер үрһэ һэлгэһэн байха юм.

Тэрэшэлэн нютагай утэгжүүлгэнүүдые бэлэдхэхэ, хүдөө ажахын машина зэмсэгүүдые заһабарилха талаар ехэхэн дутуунуудтай.

Тарилгын эхилтэр тоотойхон хоног үлэбэ. Энэ колхозойхидой зорилго хадаа эдэ дутуунуудаа дары усадхаха ябадал болоно Тиихэдээ, түбхын түрүүндэ үрһэ андалдалгые түргэдхэхэ тушаа шанга хэмжээнүүдые абаха ёһотой.

П. Анучин.

Агитацине үдэр бүри, удха түгэсөөр ябуулха

Туйлаһандаа һанаагаа амархагүй

СССР-эй Верховно Советдэ һая боложо үнгэрһэн һунгалтануудта бэлэдхэхэ ба үнгэргэхэ үедэ олониитэ зон политическэ ба ажалай угаа ехэ эдэбхи харуулһан байна. Һунгалтануудта бэлэдхэл ябажа байһан үдэрнүүдтэ аймагай партийна организаци болбол агитационно-нниитын ехэ хүдэлмэри ябуулаа һэн. Партийна организацинууд 700 гаран агитаторнуудые баталжа табиһан байгаа. Тэдэн Сталинска Конституциин агууехэ принципүүдые, СССР-эй гражданинуудай эрхэ ба уялгануудые, большевистскэ партиин һунгуулиин платформые ажалшадта ойлгуулдаг байгаа.

Манай аймагта хамтадаа 44 агитпунктнууд хүдэлөө. Үрмын адагай, Ехэ Цагаанай, Ташарын агитпунктнуудта үдэр бүри хөөрэлдөөн үнгэргэгдэдэг, недели бүхэнлэ лекци ба элидхэлнүүд уншагдадаг һэн.

Агитационно-пропагандистска хүдэлмэридэ аймагай интеллигенци эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байна. 150 гаран багшанар, хүдөө ажахын 60 шахуу специалистнууд агитаторнуудаар хүдэлмэрилөө. Загастайн дунда һургуулиин багшанар нүхэд Р. Ц. Найданов, Дугаржабон, Юрөөгэй долоон жэлэй һургуулиин багша нүхэр Дубовицкая, Ноёхоной долоон жэлэй һургуулиин багшанар нүхэр Н. Батмаев, Поворотско һургуулиин багша нүхэр Цыбендоржиев ба бусад һунгагшадта 3—8 хүрэтэр лекцинүүдые уншаһан байна.

Һунгуулиин кампаниин үедэ хүдөөгэй культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэри нилээд һайжараа. Ново-Селенгинскын уншалгын байшан, Тамчын хүдөөгэй клуб улад зонойнгоо дунда суутай болоо. Тэндэ справканууд ба консультантнуудые үгэхэ стол эмхидхэгдэһэн, диаграммануд ба схеманүүд зурагдаһан, неделидэ нэгэ удаа заабол лекци ба элидхэлнүүд эмхидхэгдэһэн байна.

СССР-эй Верховно Советдэ һунгалтанууд үнгэрһэнэй һүүлээр аймагай партийна организацинууд һунгалтын кампанин үедэ агитационно-нниитын хүдэлмэридэ туйлагдаһан хэмжээе бэхижүүлхын түлөө оролдожо байна. Молотовой нэрэмжэтэ колхозой, Галуута-нуурай рудоуправленин парторганизацинууд, тэрэшэлэн Галуута-нуурай станцин узелай партком ба бусад парторганизацинууд энэ асуудалые зүбшэн хэлсээд, зохихо хэмжээ-ябуулганууудые баталба. Агитаторнууд энээнһээ хойшоошье даажа абаһан участогуудтаа хүдэлмэри ябуулхаар үлэбэ, 20 агитпунктнууд саг үргэлжэдэ байхаар үлээгдэбэ.

Гэхэтэй хамта, зарим колхозуудай, тусгаарлабал «Красный Чикой» (парторганизацин секретарь нүхэр С. Цыбенов, «Коминтерн» (парторганизацин секретарь нүхэр О. Бамбаев) колхозуудай эхин партийна организацинууд һунгалтын һүүлээр нниитэ-политическэ хүдэлмэрие һуларуулаа.

Мартын 18—20-до болоһон аймагай партийна конференци болбол агитационно-нниитын хүдэлмэриин амжалтануудые бэхижүүлхэ, нниитэ-политическэ хүдэлмэрине үдэр бүри хүтэлбэрилхэ ба идейнэ удхыень һайжаруулха гэжэ ВКП(б)-гэй айкомые болон эхин партийна организацинуудые уялгалһан байгаа.

Мүнөө үедэ партийна организацинууд болбол «Колхозуудай МТС-үүд ба совхозуудай хабарай тарилгада бэлэдхэлэй ябаса тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Советэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолые ажалшадта ойлгуулхын тула ехэхэн хүдэлмэри ябуулжа байна. Агитаторнууд өөһэдөө энэ тогтоолые семинарнууд дээрэ һайнаар ойлгожо абаад, һүүлэрнь колхознигуудай дунда хөөрэлдөө ба уншалганууудые үнгэргэнэ.

Хабарай тарилгын үедэ полевой станууд дээгүүр 30 улаан булан хүдэлмэрилхэ байна. 15 комплект нүүдэл библиотечкэнүүд эльгээгдэхэнь. Партийна эхин организацинууд таряаншалай ба тракторна бригаданнуудта хүдэлмэрилхэ агитаторнуудые шэлэн оложо ба баталжа байна. Тарилга дээрэ хамтадаа 200 шахуу агитаторнууд хүдэлмэрилхэ байна.

Тамчын сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхозой эхин парторганизаци (секретарь нүхэр Самандуев) нниитэ-политическэ хүдэлмэрие һайнаар ябуулна. Эндэ 6 агитаторнууд шэлэжэ ологдоһон ба баталагдаһан, агитаторнуудай хоёр семинар үнгэргэгдэһэн байна. Семинар дээрээ тэдэн «Колхозуудай, МТС-үүдэй ба совхозуудай хабарай тарилгада бэлэдхэлэй ябаса тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Советэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолые шудалһан байнад. Полевой стануудта нааһын тулада лозунгнууд, диаграммануд бэлэдхэгдэжэ байна. Улаан булан нээгдэхэнь. Клубай даргадахи уранһайханай самодеятельностиин кружок полевой станууд дээрэ зүжэг наада харуулхаяа бэлэдхэнэ.

Загастайн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ, «Социализм», Калининай нэрэмжэтэ болон бусад колхозуудай парторганизацинууд агитационно-нниитын хүдэлмэрие дам саашадань дэлгэрүүлхээ һайнаар бэлэдхэжэ байна.

Партийна организацинууд болбол аймагай XVIII партийна конференциин тогтоол соо тэмдэглэгдэһэн дутуу дундануудые усадхажа, политическэ агитацине бүхы хэмжээгээр шангадхаха, тэрээнэй удхые ба нүлөөе дээшэлүүлхэ зорилготой.

Д. Цыбинжапов, ВКП(б)-гэй Сэлэнгын айкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша.

Саашадаа улам һайнаар хүдэлмэрилхэб

1949 оной эхиндэ манай партийна организаци намайе Усть-Муртэйн һүнэй-товарна фермын гүүртэдэ агитатораар томилһон юм. Эндэ би хоёрдохи жэлээ нниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулжа байнаб.

Би колхоздоо счетоводоор хүдэлмэрилнэб. Тус гүүртэ колхозой центрһээ 10 километрын газарта юм. Эндэ недели бүри ерэжэ, элдэб темээр малшадтай хөөрэлдөө үнгэргэдэг ба газетын материалнуудые уншажа үгэдэгби.

Хөөрэлдөө үнгэргэхынгөө урда малшадай недели соо хэһэн ажалтайнь танилсадаг ба «Дайшалхы хуудаһануудые» гаргадагби. «Дайшалхы хуудаһануудтаа» түрүү малшадай дүй дүршэлые ба хүдэлмэриингөө дутагдалнуудые харуулдаг, тэрэнэй һүүлдэ хөөрэлдөөгөө эхилдэгби. Хөөрэлдөөндөө би эртэнһээ бэлэдэдэгби — шухала литературануудые уншадаг ба харан ойлгохо зүйлнүүдые хэрэглэнэб. Гаргаһан «Дайшалхы хуудаһаяа» хөөрэлдөөнэйнгөө һүүлдэ уншажа үгэдэгби.

Малша бүхэн уялгануудые абажа, өөһэд хоорондоо мүрысэнхэй. Мүрысөөнүүдэйнь дүнгые недели бүридэ гаргадаг байнаб. Энэ гүүртэ 1949 оной март һараһаа хойшо колхоз соогоо түрүү һуури эзэлжэ, колхозой правлениин ба парторганизациин дамжуулгын Улаан туг абанхай.

Һунгуулиин урдахи үдэрнүүдтэ неделидэ хоёр гурба удаа ошожо хөөрэлдөө үнгэргэдэг һэм. Һунгуулиин хүндэлэлдэ абаһан уялгануудаа гүүртын малшад нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байна. Эдэнэй дунда һаалишад Ц. Найданова, Ц. Чултумова, Б. Бальжирова ба бусад бии.

Мүнөө үедэ би СССР-эй Министрнүүдэй Советэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй «Колхозуудай, МТС-үүдэй ба совхозуудай хабарай тарилгада бэлэдхэлэй ябаса тухай» тогтоолые ойлгуулнаб.

Би хойшодоо агитационно хүдэлмэреэ улам һайнаар ябуулхаб.

Б. Найданов, Сэлэнгын аймагай «Улан Үдэнгэ» колхозой партийна эхин организациин агитатор.

Һунгалтын һүүлээр гурба удаа хөөрэлдөө үнгэргөөб

СССР-эй Верховно Советдэ һунгалта болоһон үдэрһөө хойшо Юстициин Министерстводэхи агитколлектив нниитэ-политическэ хүдэлмэреэ һуларуулаагүй, харин улам эдэбхитэй болгоо.

Агитколлектив 13 коммунистнууд ба комсомолецуудһаа бүридэнэ. Агитатор бүхэн 5—10 хүнүүдые даажа абаад гэр гэртэнь ошожо, агитационно хүдэлмэри ябуулна.

Илангаяа үнгэрэгшэ һунгуулиин һүүлээр һунгагшад арадай демократиин оронуудай гүрэн түрын байгуулалта, уласхоорондын байдал ба орон доторхи һонинууд тухай ехээр һонирхонод.

Тиимэһээ, би һунгагшадай дунда хөөрэлдөөгөө ойлгосотой һайнаар үнгэргэхые оролдоноб. Һунгалтын үдэрһөө хойшо би һунгагшадаараа гурба дахин хөөрэлдөө үнгэргөөб. Нэгэдэхи хөөрэлдөөгөө «СССР-эй Верховно Советэй һунгалтын дүн тухай» темээр үнгэргөө һэм. Хоёрдохёо «Капиталистическэ оронуудтахи хүдэлмэришэдэй байдал» ба гурбадахяа юридическэ асуудалнуудта зорюулааб.

Би хөөрэлдөөндөө бэлэдхэхэдээ элдэб литературанууд ба харан ойлгохо зүйлнүүдые үргэнөөр хэрэглээб.

Минии хүдэлмэридэ агитколлективэй хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Артемьева ба эхин партийна организациин секретарь нүхэр Ильин гэгшэдэй үнгэргэдэг семинарнууд ехэхэн туһална.

П. Перевозникова, БМАССР-эй Юстициин Министерствын парторганизациин агитатор.

— КАБАНСКЫН АЙМАГТА —

ХҮДӨӨГЭЙ ЗАЛУУШУУЛАЙ ҺУРАЛСАЛ

Аймагай центртэ хүдөөгэй залуушуулай һургуули хүдэлмэрилнэ. Мүнөөдэр тус һургуулиин 7-дохи класста дүүргэлтын экзамен эхилхэнь.

Һургуулиие дүүргэгшэдэй зариманиинь өөһэдынгөө һуралсалые саашадань үргэлжэлүүлхые хүсэнэд. Темлюйскэ МТС-эй тракторист Сергей Сокольников Улан-Удын хүдөө ажахын техникумдэ, аймсберкассын хүдэлмэрилэгшэ Любовь Гафитулина Иркутска финансово—экономическа техникумдэ орохо хүсэлэнтэй.

САМОХОДНО КОМБАЙН

Темлюйскэ МТС самоходно комбайн абаба. Энэ комбайн ерэхэ намар Сталинай нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилхэ юм. МТС-эй дирекци болбол тус комбайные жолоодуулхын тула зохихо курсада МТС-эй эрхим комбайнер Кабылкиниие эльгээбэ. Һаяар энэ МТС үшөө хоёр комбайн абахань.

«БАГШАНАРАЙ ҮДЭР»

Һургуулиин каникулай үедэ «Багшанарай үдэр» жэл бүхэндэ үнгэргэгдэдэг юм. Аймагай багшанар һурагшадтай классна ба классһаа гадуур хэгдэхэ хүдэлмэри тухай элидхэл дуулдаг, һүүлэй үеын оршон байдалтай танилсадаг, советскэ кинокартинанууд ба концерт харадаг байна.

Үнгэрэгшэ мартын һүүлээр Кабанскда «Багшанарай үдэр» үнгэргэгдэбэ. Тэндэ «Һурагшадые культурна заншалда дадхаан һургаха» гэһэн элидхэл дунда һургуулиин багша А. И. Хабаева хээ. Удаань эндэ сугларагшад «Кубанска хасагууд» гэжэ кинофильм харабад.

ХҮСЭ ЕХЭТЭНЭЙ МҮРЫСӨӨН

Эндэ хүндэ юумэ үргэлгөөр бүхэшүүлэй аймачна мүрысөөн үнгэргэгдэбэ. Мүрысөөндэ колхознигууд ба аймагай предприятинуудай хүдэлмэришэд хабаадалсаа.

Хүндэ юумэ үргэлгөөр Анатолий Аксенов (дунда шэгнүүрэй бэетэй) аймагай чемпионой нэрэзэргэ олобо. Энэ нүхэр 2 пүүдэй гирэ 23 дахин үргэһэн байна. Хүнгэн шэгнүүрэй бэетэнэй дундаһаа «Путь Ленина» колхозой гэшүүн Н. Бурдуковский түрүү һуури эзэлбэ.

Аймагай залуушуул энэ мүрысөөе ехээр һонирхон хараһан байна.

А. Рыжков.

Шэнэ интернат

Кяхтын 7 жэлэй бурят һургуули басагадай байха шэнэ интернат заһабарилжа, ашаглалгада оруулба. Энэ байра ехэ һайнаар түхеэрэгдэнхэй.

Д. Хандажапов.

И. В. СТАЛИНДА АМАРШАЛГАНУУД

Нүхэр И. В. Сталинай 70 наһанай ойтой дашарамдуулан, партийна, советскэ болон олониитын организацинуудһаа, ажалшадай коллективүүд, Советскэ Союзай гражданинууд, гүрэнэй, нниитын организацинууд ба хилын саанахи элдэб юурнуудһаа И. В. Сталинай нэрэ дээрэ олон тоото амаршалганууд ерэһэн байна.

Олон удаан жэлнүүдтэ элүүр энхэ ажаһуухыень нүхэр Сталинда бүхы зүрхэнһөө хүсэһэн амаршалгануудые хүргэбэ.

Барнаульска гүрэнэй оёдолой № 7 фабрикын албахаагшад, хүдэлмэришэд ба инженернүүд;

СССР-эй совхозуудай Министерствын Дугнинска литейно-механическа заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад;

Полотнянно-заводской саарһанай фабрикын хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, албахаагшадай, полотнянно заводой поселогой хүн зоной суглаан;

Калужска облпотребсоюзай худалдаа наймаанай кооперативна һургуулиин багшанар, сотруднигууд ба һурагшадай коллектив;

Азербайджанска ССР-эй, Нахичеванска районой Ждановай нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд;

Ворошиловградска механическа техникумэй һурагшад, багшанар ба захиргаанай-техническэ хүдэлмэрилэгшэд;

Липетскэ гүрэнэй багшанарай институдай студентнүүд, научна хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад;

Азербайджанска ССР-эй, Кахска районой Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй хамтын суглаан;

Эстонско ССР-эй, Раквери городой загаһанай комбинадай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшадай коллектив;

Минскэ областиин, Телеханска леспромхозой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад;

Латвийска ССР-эй элүүрые хамгаалха Министерствын хүдэлмэрилэгшэдэй коллектив;

Харьковска областиин, Ольхобатска районой «II Пятилетка» гэжэ колхозой колхознигууд;

Главзаготзерногой Еланска бэлэдхэлэй пунктын хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай коллектив;

Алтайска хизаарай, Каменска районой, Папанинай нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд;

Агаарай гражданска флодой Харьковска аэропортын флодой хэлхеэ холбооной албанай хүдэлмэрилэгшэдэй коллектив;

Чехословакиин Лозовицадахи «Делю» гэжэ национальна предприятиин хүдэлмэришэд ба албахаагшадай коллектив;

Пардубице городой советскэ-чехословацка хани барисаанай союз;

Чехословакиин, Децин городой электропромышленна заводой коммунистическэ организаци;

Германиин Плауэн округто нацистска хууляар мүрдэгдэн ябаһан хүнүүдэй организаци;

Франкфурт-на-Одере городой № 7 районой түмэрзамайхидай үйлэдбэриин группа;

Англиин коммунистическэ партиин Ледивудска (Бирмингам) организациин гэшүүд;

Пилишчаба тосхоной Венгерскэ ажалшадай партиин организаци ба арад зон;

Венгриин, Ракошпалота городой гүрэнэй һургуулиин багшанарай ба торжественнэ заседаниин һурагшад;

Семашкиин нэрэмжэтэ Курска больницын медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй коллектив;

Сталинградска областиин Клетскэ районой Буденнын нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд;

Ташкентскэ областиин, Мирзачульска районой Молотовой нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд;

Карело-Финскэ ССР-эй, Каршевска МТС-эй албахаагшад ба хүдэлмэришэд;

Гүрэнэй Ленинградска кукольна театрын коллектив;

Ставропольско хизаарай, «Коммунар» совхозой интеллигентнүүд, албахаагшад ба хүдэлмэришэд;

Миллерово городой байрын коммунальна ажахын албахаагшад инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба хүдэлмэришэдэй коллектив;

Витебскэ областиин, Оршанска районой «Красный берег» гэжэ колхозой колхознигууд;

Краснодарска хизаарай, Армавирска районой Леваневскиин нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд;

Армавирска плодо консервын заводой хүдэлмэришэд, албахаагшад, технигүүд ба инженернүүдэй коллектив;

Днепропетровско металлоизделий заводой комсомолецууд ба залуушуул;

Барнаул город, Алтайска хизаарай медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзуудай крайком;

Дмитровско экскаваторна заводой хүдэлмэришэдэй, албахаагшад, технигүүд ба инженернүүдэй коллектив;

Киев городой гүрэнэй архитектурна мастерскойн хүдэлмэрилэгшэдэй коллектив;

Новосибирскэ городой «Сибсельмаш» заводой № 104 хүүгэдэй садай хүмүүжүүлэгшэдэй ба хүүгэдэй коллектив;

Тамбовско областиин, Первомайска хүүгэдэй гэрэй хүмүүжүүлэгшэд ба хүмүүжэгшэд;

Калужска областиин, социальна тэтгэмжын министерствын Тарусска хүүгэдэй гэрэй хүмүүжүүлэгшэд ба сотруднигууд;

Саратовска заводой машина бүтээгшэдэй инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, албахаагшад ба хүдэлмэришэдэй коллектив;

Каунасска ремонтно заводой хүдэлмэришэд албахаагшад, технигүүд ба инженернүүдэй суглаанһаа;

Ейскэ хүлөө ажахын механическа техникумэй албахаагшад, хүдэлмэришэд, һурагшад ба багшанар;

Бурят-Монголой АССР-эй, Кяхтын аймагай промкомбинадай хүдэлмэришэд ба албахаагшад;

Гомельско областиин, Куда-Кашилевско районой «Красный луч» гэжэ колхозой колхознигууд;

Челябинска областной партийна һургуулиин хүдэлмэрилэгшэд, багшанар ба шагнагшад;

Сталинградска областиин, Еланска районой «Вулкан» гэжэ колхозой колхознигууд;

Калужска областиин, Мосальска районой «Пробуждение» гэжэ колхозой колхознигууд;

Новосибирскэ областиин, Хойто-Татарска совхозой албахаагшад ба хүдэлмэришэдэй коллектив;

Новосибирскэ областиин, Андреевскэ районой прокуратура ба сүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй коллектив;

Ташкент городой, «Одежда» гэжэ артелиин албахаагшад ба хүдэлмэрилэгшэдэй коллектив;

Красноярска городой, Сталинска районой райпромкомбинадай албахаагшад, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба хүдэлмэришэдэй коллектив;

Ханты-Мансийска национальна округой, Кондинска районой профсоюзна хүдэлмэрилэгшэдэй загаһанай промышленностиин нэгэдэхи нэгэдэмэл конференциин делегадууд;

Минскэ областиин хэлхеэ холбооной министерствын транспортна конторын хүдэлмэришэд ба албахаагшад;

Пятигорск, шүдэнэй врачуудай ба фельдшерско-акушерскэ һургуулиин һурагшад ба багшанарай состав;

Андижанска областиин, Чинабадска районой Сталинай нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд;

Тамбовско областиин, Избердеевска районой, Чегловско һургуулиин багшанар, һурагшад ба пионернүүд;

Ставропольско хизаарай, Ново-Александровска районой ажалшадай Советэй депутадуудай гүйсэдком;

Пензенскэ областиин, Сосново-борско лесхозой инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, хүдэлмэришэд ба албахаагшадай коллектив;

Куйбышевска областиин, Тимашевско сахарна комбинадай комсомолецууд ба залуушуул;

Курганска областиин, Звериноголовско районой «Красный отряд» колхозой колхознигууд;

Архангельска областиин, Карпапольско районой Сталинай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин колхознигууд;

Тамбовско областиин, Полетаевско районой «Великий труд» колхозой колхознигууд;

Львовско металл болбосоруулха заводой хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд ба албахаагшадай коллектив;

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

ВКП(б)-гэй түүхэ шудалхадаа уранһайханай литература хэрэглэхэ

Большевистскэ партиин түүхын бүлэг бүхэниие шудалхада, манай ороной ажабайдалда тохёолдоһон тус тус баримта ба событинуудые үлэмжэ гүнзэгыгөөр ойлгохо ябадалда уранһайханай литература туйлай ехэ туһаламжа үзүүлдэг юм.

Марксизм-ленинизмын классигууд болбол общественнэ үзэгдэлнүүдые ойлгожо абаха ябадалда уранһайханай литературын үүргые үндэрөөр сэгнэдэг. Маркс, Энгельс, Ленин, Сталин өөһэдынгөө зохёолнууд дотор уранһайханай литературын алтан фондые үргэнөөр хэрэглэдэг байха юм.

Хэлэһэн үгые гансахан лэ гоёолог бэшэ, мүн ямар-нэгэн бодолоо тодорхойлхо, ямар-нэгэн баримтануудые али тодо болгохо ябадалда гайхамшагтай жэшээнүүдые литература дотор олонобди.

Агуухэ ородой литература болбол ородой общественнэ ажабайдалай гол үзэгдэлнүүдые гүнзэгыгөөр ба үнэн зүбөөр харуулһан байдаг. Пушкин, Некрасов, Чернышевский, Белинский, Салтыков-Щедрин, Горький мэтын агууехэ уранзохёолшодой революционно-сүлөөлэлгын үзэл бодолоор нэбтэрэнхэй зохёолнууд хадаа коммунистическэ хүмүүжүүлгын хүсэн түгэс зэбсэг мүн болоно.

Манай советскэ литература туйлай ехэ удхашанартай. «Манай социалистическэ байгуулалтатай шуһа мяхаараа холбоотой гансахан лэ советскэ литература хадаа иимэ түрүү, идейнэ, революционно литература боложо шадаха байһан ба үнэхөөрөөшье болоод байна» (А. Жданов).

А. Толстойн «Талхан», Серафимовичын «Түмэр урадхал», Первенцевэй «Кубань дээгүүр», Фурмановай «Чапаев», Н. Островскиин «Булад яажа хатуужааб», Гладковой «Цемент», Шолоховой «Үргэгдэһэн атар газар» ба бусад олон зохёолнууд большевистскэ партийностяар, советскэ патриотизмын идеянуудаар нэбтэрэнхэй ба хүдэлмэришэн ангиин болон таряашадай ажабайдалһаа, социализмын түлөө тэдэнэрэй тэмсэлһээ үндэһэлһэн байха юм.

Һүүлэй үедэ манай литература болбол Горбатовай «Дарагдаагүйшүүл», Симоновэй «Үдэр ба һүнинүүд», «Ород хүнүүд», Василевскаягэй «Һолонго», Фадеевэй «Залуу гварди», Павленкын «Зол жаргал», Бубенновэй «Сагаан хүһан», Пановагай «Кружилиха», Ажаевай «Москваһаа холо газарта», Мальцевай «Бүхы зүрхэнһөө», Бабаевскиин «Алтан одоной кавалер», «Газар дээрэ гэрэл сасарба», Полевойн «Ёһото хүн тухай повесть» болон бусад бүгэдэ арадай дунда суутай болоһон олон олон гайхамшагта зохёолнуудаар баяжаа.

Уранһайханай литература тон ехэ хүмүүжүүлхы удхашанартай юм. Имагтал тиимэ хадань большевизмын түүхые шудалхадаа тэрэниие хэрэглэхэ хэрэгтэй. Энэ хадаа илангаяа «ВКП(б)-гэй түүхын хуряангы курсые» шудалха кружогуудые хүтэлбэрилэгшэд-пропагандистнуудта тон шухала. Зүбөөр шэлэгдэһэн уранһайханай прозын гү, али шүлэгэй отрывок хадаа заняти үнгэргэхэдэ зайлашагүй хэрэгтэй зүйл мүн. Энээниие хэрэглэбэл заняти һонирхолтойгоор үнгэрдэг, шудалжа байһан материал һайнаар ойлгогдодог, удаан саг соо мартагдалаггүй байха юм.

Кружогой занятида уранһайханай литературые хайшан гэжэ хэрэглэхэб?

Зарим хүнүүд литературые хэрэглэхэ «техникые» тон буруугаар ойлгодог. Тэдэнэр хөөрэлдөөнүүдые хэхэдээ дан олон цитадуудые хэрэглэдэг, бүхэли хуудаһа гү, али бүхэли бүлэг уншажа гарадаг байна. Энэ тон буруу.

Хөөрэлдөөн ба лекци бүхэндэ литературна жэшээнүүд тоогойнгоо талаар үсөөхэн байха ёһотой. Гэхэ зуура тэдэ хадаа тон тодо, ойлгосотой ба богонихонууд байха зэргэтэй. Удаан саг соо мартагдахагүй ба ажал хүдэлмэридэ бодото туһаламжа үзүүлжэ шадамаар отрывогууд хэрэглэгдэхэ ёһотой.

«ВКП(б)-гэй түүхын хуряангы курсын» гурбадахи бүлэгые шудалхадаа ямар литература хэрэглэжэ болоноб гэжэ жэшээ харуулая.

Гурбадахи бүлэгэй нэгэдэхи раздел дотор ород-японско дайн ба 1905 оной революциин эхин тухай хэлэгдэнэ. Ородой хаанта засагай сэрэгэй талаар японско империализмын урда хүмэрин унаһаниие дүүрэнээр харуулхын тула Новиков—Прибойн «Цусима» гэжэ зохёол уншахые һайшаан дурадхахада болоно. Тэрэ ном дотор Цусимска хоолойдо ородой флодой бута сохюулжа хосорһон шалтагаан эли тодоор харуулагдана. Хаанта Россин флодой техническэ талаараа гээгдэнги байһаниие, тэрэнэй олонхи хүтэлбэрилэгшэдэй аймхай уулгар, бэеэ худалданги байһаниие эли тодоор «Цусима» дотор харанабди.

Эскадрын матросуудай революционно мэдэрэл ургажа, хаанта засагта эсэргүүсэн тэдэнэй эрид шууд тэмсэхэнь зайлашагүй гэһэн мэдэрэлдэ хүрөөд байһаниие харуулжа шадаһаараа тус ном илангаяа үнэтэй байна. Плендэ абтаһан матросуудай нютагаа бусаха дээрээ үнгэргэһэн митинг дээрэ кочегар Бакланов иигэжэ хэлэнэ:

«Хүндэтэ цусимецүүд! ..Бидэнэр бултадаан дайлалдахабди, гэбэшье корейскэ түлеэнэй түлөө бэшэ, харин манай ерээдүйн түлөө, эрхим һайн ажабайдалай түлөө дайлалдахабди. Дотоодынгоо дайсадта добтолон орохобди. Эндэ манай корабльнуудые уһанда японецуудай шэнгээһэндэл адляар бүхы хаанта засагай байгуулалтые шуһандань шэнгээхэбди...»

Порт-Артурай хамгаалгада хабаадалсаһан, Сталинска шангай лауреат А. Степанов ородой солдадууд ба матросуудай эрэлхэг зориг, шэн габьяае «Порт-Артур» гэжэ роман дотороо тон тодорхойгоор харуулна. Порт-Артурые 11 һара соо тэдэнэй баатарлигаар хамгаалһан болобошье дээдэ командованиин бэлиггүй мохоо ба бэеэ худалданги байһан дээрэһээнь крепостиие дайсан эзэлһэн юм.

«Январиин 9» гэжэ М. Горькиин рассказ дотор «шуһата воскресениин» урогууд тухай хэлэгдэнэ. Эндэ хаанай сэрэгүүд буу зэбсэггүй хүдэлмэришэдые буудахатаяа хамта хаанда хүдэлмэришэдэй этигэхэ ябадалые «буудан һалгаһаниие» гайхамшагтайгаар харуулагдана.

«—Хаан үгы гэнэ гү?

Тиимэ, үгы! Таанадта хэлэнэ ха юм, ябагты!

—Оройдоо үгы болоо гү?—гэжэ шоглонги хоолойгоор асуугаад һаланагүй.

Фельдфебель баһа дахин зогсоод, гараа үргэжэ:

—Иимэ үгэнүүдэйнгээ түлөө — харюусахат! — гэнэ.

Удаань абяагаа ондоо болгоод, иигэжэ тайлбарилна:

—Тэрэ городто үгы.

Тинхэдэнь олоной дундаһаа иигэжэ харюусана:

—Хаанашье тэрэ үгы!

—Ухөө, һалаа!

— Таанад тэрэниие буудажа алаа ха юм та, үхэдэлнүүд!

—Таанад арадые алажа байнабди. гэжэ һанаа гүт?

—Арадые алахагүйш! ..Тэрэ мүнхэ юм.:.»

Эндэ арад болбол өөрынгөө мүнхэ байһаниие, илалтада этигэжэ байһанаа өөрөө баталан хэлэнэ бшуу.

М. Горькиин зохёолнууд болбол большевистскэ партиин түүхые ойлгохо ябадалда уранһайханай туйлай үнэтэй баялиг мүн болоно. Тэрэнэй «Клим Самгинай ажабайдал» гэжэ зохёол душэн жэл соохи событиие харуулна. Гурбадахи бүлэг шудалагшад энэ зохёолой хоёрдохи ном соо провокатор Гапоной аяг аашые хаража шадаха юм.

Ородой түрүүшын революци болбол Москвада болоһон декабрьска восстаниин үедэ хүгжэлтынгөө эгээн дээдэ шатада гараһан байна. Энэ восстаниин центрынь Красная Пресня байгаа һэн. Уранзохёолшо А. Серафимович «Пресня дээрэ» гэжэ рассказ соогоо энээн тухай хэлэнэ.

Тобшохоноор хэлэхэдэ, түүхын гурбадахи бүлэг шудалхадаа иимэ зохёолнуудые хэрэглэжэ болоно.

Кружогуудта үнгэргэгдэдэг занятинуудта уранһайханай литературын ямар ехэ туһаламжа үзүүлжэ шадаха байһаниие дээрэ дурсагдаһан жэшээ дээрэһээ харанабди. Энээниие имагтал зүбөөр ба шадамараар хэрэглэхэ хэрэгтэй. Уранһайханай зохёол сооһоо эгээл һонин, ойлгогдосотой, ямар-нэгэн событиие удхалан ойлгохо ябадалые хүнгэдхэжэ шадаха отрывогуудые абаха шухала.

«Ямаршье пропагандистын, ямаршье агитаторай искусство болбол аудиториин мэдэжэ байһан зүйлые шадаал һаа үлэмжэ этигэлтэй, шадаал һаа хүнгэн, шадаал һаа ил лядна ба батаар ойлгогдохо болгожо, тэрээнэй нүлөөлхэ ябадал ... болоно» (Ленин).

«ВКП(б)-гэй түүхын хуряангы курсын» бүлэг бүлэгтэнь зохистой уранһайханай литературые шэлэлгэ ябадалдань партийна кабинедүүд, библиотекэнүүд пропагандистнуудта ехэхэн туһаламжа үзүүлжэ ... дата ба үзүүлхэ ёһотойшье байна.

Т. Пицкалева, ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой партийна кабинедэй библиотекые даагша.

ССР Союзай Министрнүүдэй Соведтэ

Литература ба искусствын талаар онсо гайхамшагта хүдэлмэринүүдэй түлөө 1949 оной Сталинска шангуудые олгохо тухай

Онсо гайхамшагта хүдэлмэринүүдэй түлөө 1949 оной Сталинска шангуудые олгохо гэжэ ССР Союзай Министрнүүдэй Совет тогтообо:

а. Уранзохёолой прозоор

100.000 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ НЭГЭДЭХИ ЗЭРГЫН ШАНГУУДЫЕ

Семён Петрович **Бабаевскидэ**—«Газар дээрэ гэрэл сасарба» гэжэ романай түлөө.

50.000 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ ХОЁРДОХИ ЗЭРГЫН ШАНГУУДЫЕ

1. Федор Васильевич **Гладкевто** — «Эдир наhан тухай повестиин» түлөө.

2. Садриддин Саид Мурядович **Айнидэ** —«Бухара» (Дурдалганууд) гэжэ номой 1 ба 2 частынуудай түлөө.

3. Эммануил Генрихович **Казакевичтэ**—«Одер дээрэхи хабар» гэжэ романай түлөө.

4. Натан Самойлович **Рыбакта**—«Переяславска Рада» гэжэ романай түлөө.

5. Константин Федорович **Седыхтэ** —«Даури» гэжэ романай түлөө.

6. Александр Никитич **Волошиндо** —«Кузнецкэ газар» гэжэ романай түлөө.

25.000 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ ГУРБАДАХИ ЗЭРГЫН ШАНГУУДЫЕ

1. **Мехти Гусейндэ (Мехти Али оглы Гусейновтэ)** —«Апшерон» гэжэ романай түлөө.

2. Василий Павлович **Ильенковто** —«Еха зам» гэжэ романай түлөө.

3. Александр Борисович **Чаковскидо** —«Манай эндэ үглөөгүүр болонхой» гэжэ романай түлөө.

4. Григорий Александрович **Медынскидэ (Покровскидо)**—«Марья» гэжэ романай түлөө.

5. Антонина Дмитриевна **Коптяевада** —«Иван Иванович» гэжэ романай түлөө.

6. Вера Федоровна **Пановада**—«Тодо hаруул эрье» гэжэ повестиин түлөө.

7. Иван Дмитриевич **Василенкодэ** —«Мүшэхэн» гэжэ повестиин түлөө.

8. Ксения Сергеевна **Львовада**—«Ойн зуруудта» гэжэ повестиин түлөө.

9. Алексей Иванович **Мусатовта** —«Стожары» гэжэ повестиин түлөө.

б. Поэзеэр

50.000 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ ХОЁРДОХИ ЗЭРГЫН ШАНГУУДЫЕ

1. Александр Яковлевич **Яшинда (Поповто)**—«Алена Фомина» гэжэ поэмын түлөө.

2. Сулейман **Рустамда (Рустам-Заде Сулейман Али Абас оглы)** — «Хоёр эрье» гэжэ шүлэгүүдэй сборнигой түлөө.

3. Агния Львовна **Бартодо** — «Хүүгэдтэ зорюулhан шүлэгүүд» гэжэ сборнигой түлөө.

4. Иосиф Григорьевич **Гришашвилидэ** —шүлэгүүдэй нэгэ томой түлөө.

25.000 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ ГУРБАДАХИ ЗЭРГЫН ШАНГУУДЫЕ

1. Евгений Аронович **Долматовскидо**—«Үглөө үдэр тухай үгэ» гэжэ шүлэгүүдэй номой түлөө.

2. Петр Степанович **Комаровто** — «Ногоон бүhэлүүр», «Шэнэ перегон», «Маньчжурска тетрадь» гэжэ шүлэгүүдэй циклнүүдэй түлөө.

3. Мирсаид **Миршакарта (Миршакаровта)** — «Алтан кишлак» ба «Дарагдаагүй Пяндж» гэжэ поэмэнүүдэй түлөө.

4. Степан Иванович **Олейникто** — «Манай танилнууд» гэжэ сатирическэ шүлэгүүдэй циклын түлөө.

5. Максим Фаддеевич **Рыльскидэ** — А. Мицкевичын «Тадеуш пан» гэжэ поэмые украин хэлэн дээрэ оршуулhанайнь түлөө.

в. Драматургиин талаар

100.000 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ НЭГЭДЭХИ ЗЭРГЫН ШАНГУУДЫЕ

1. Всеволод Витальевич **Вишневскидэ** — «Мартагдашагүй 1919-дэхи» гэжэ пьесын түлөө.

50.000 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ ХОЁРДОХИ ЗЭРГЫН ШАНГУУДЫЕ

1. Сергей Владимирович **Михалковто** — «Гэртээ харихаа hананаб», «Илья Головин» гэжэ пьесэнүүдэй түлөө.

2. Константин Михайлович **Симоновто** — «Бусадай hүүдэр» гэжэ пьесын түлөө.

3 Борис Андреевич **Лавреневтэ** — «Американ голос» гэжэ пьесын түлөө.

г. Литературна критикэ ба искусство эрхилэлгын талаар

50.000 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ ХОЁРДОХИ ЗЭРГЫН ШАНГУУДЫЕ

1. Владимир Владимирович **Ермиловтэ** — «А. П. Чехов» ба «Чеховэй драматурги» гэжэ номуудай түлөө.

2. Сергей Александрович **Макашинда** — «Салтыков-Щедрин» гэжэ номой түлөө.

3. Яков Ефимович **Эльсбергдэ** — «А. И. Герцен. Ажабайдал ба творчествонь» гэжэ номой түлөө.

25 000 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ ГУРБАДАХИ ЗЭРГЫН ШАНГУУДЫЕ

1. Гейдар Наджаф оглы **Гусейновта**—«XIX зуунжэлэй Азербайджандахи общественнэ ба философско ухаан бодолой түүхэhээ» гэhэн номой түлөө.

2. Евгений Семенович **Мозольковто**—«Янка Купала» гэжэ номой түлөө.

д. Уранhайханай кинематографяар

100.000 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ НЭГЭДЭХИ ЗЭРГЫН ШАНГУУДЫЕ

1. «Берлинэй уналга» гэжэ үнгэтэ кинокартиныи (1 ба 2 серинүүдэй) түлөө. Михаил Эдишерович **Чиаурелидэ**, СССР-эй арадай артист, сценариин режиссер ба авторта; Петр Андреевич **Павленкодэ**, сценариин авторта; Леонид Васильевич **Косматовта**, РСФСР-эй искусствонуудай габьяата ажал-ябуулагша, главна оператортa; Владимир Павлович **Каплуновскидо**, уранзураашада; Алексей Иванович **Пархоменкодо**, уран зураашада; Мери Ивлиановна **Анджапаридзе**, режиссерто; Михаил Георгиевич **Геловани**, СССР-эй арадай артистда; Борис Федорович **Андреевтэ**, РСФСР-эй арадай артистда; Владимир Дмитриевич **Савельевта**, РСФСР-эй габьяата артистда; Марина Францевна **Ковалевада**, артисткада; Владимир Владимирович **Кенигсону**, артистда; Георгий Трофимович **Тимошенкодэ**, артистда; Владимир Георгиевич **Яковлевта**; уран зураашa-гримертэ; Абрам-Бер Залманович **Арецкодэ**, комбинированнэ съёмкын оператортa: Людмила Константиновна **Александровская—Турылевада**, комбинированнэ съёмконуудай уран зураашада.

2. «Сталинградска байлдаан» гэжэ кинокартиныи (1 ба 2 серинүүдэй) түлөө: Владимир Михайлович **Петровто**, СССР-эй арадай артист, режиссерто; Николай Евгеньевич **Виртадэ**, сценариин авторта; Юрий Израилевич **Екельчиктэ**, оператортa; Леонид Сардионович **Мамаладзе**, уранзураашада; Арам Ильич **Хачатуряндa**, РСФСР-эй арадай артист, композиторто; Григорий Давыдович **Айзенбергдэ**, комбинированнэ съёмконуудай оператортa: Михаил Иванович **Семеновто**, комбинированнэ съёмконуудай уранзураашада; Алексей Денисович **Дикидэ**, СССР-эй арадай артистда; Юрий Васильевич **Шумскида**, (Шумин), СССР-эй арадай артистда; Николай Константинович **Симоновто**, СССР-эй арадай артистда; Владимир Георгиевич **Гайдаровта**, РСФСР-эй габьята артистда.

3. «Эльба дээрэхи уулзалга» гэжэ кинокартиныи түлөө: Григорий Васильевич **Александровто**, СССР-эй арадай артист, режиссерто; ахадүүнэр **Турта** (Леонид Давидович **Тубельскида**, Петр Львович **Рыжейдэ**), Лев Романович **Шейниндэ** — сценариин авторнуудта; Эдуард Казимирович **Тиссэдэ**, РСФСР-эй —искусствонуудай габьята ажал-ябуулагша, оператортa; Алексей Александрович **Уткинда**, РСФСР-эй искусствонуудай габьята ажал-ябуулагша, уранзураашада; Владимир Семенович **Давыдовта**, артистда; **Юрий Ильич Юровский-Сарухановта**, Латвийска ССР-эй искусствонуудай габьята ажал-ябуулагша, артистда; Любовь Петровна **Орловада**, СССР-эй арадай артисткада; Михаил Михайлович **Названовта**, РСФСР-эй габьята артистда.

4. «Академик Иван Павлов» гэжэ кинокартиныи түлөө: Григорий Львович **Рошальда**, РСФСР-эй искусствонуудай габьята ажал-ябуулагша, режиссерто; Михаил Григорьевич **Папавада**, сценариин авторта; **Александр Федорович Борисовтэ**, РСФСР-эй арадай артистда; **Фёдор Михайлович Никитиндэ**, артистда; Владимир Иванович **Честноковто**, РСФСР-эй габьята артистда; Вячеслав Вячеславович **Гордансвта**, РСФСР-эй искусствонуудай габьята ажал ябуулагша, оператортa; Моисей Шоломович **Магидада**, оператортa; Лев Евгениевич **Сокольскидо**, оператортa.

50.000 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ ХОЁРДОХИ ЗЭРГЫН ШАНГУУДЫЕ

«Райнис» гэжэ кинокартиныи түлөө: Юрий Яковлевич **Райзманда**, Латвийска ССР-эй арадай артист, режиссерто; Фрицис Янович **Рокпелнистэ**, сценариин авторта; Владимир Михайлович **Крепсдэ**, сценариин авторта; Адольф Петрович **Скультада**; композиторта; Александр Владимирович **Шеленковто**, Латвийска ССР-эй искусствонуудай габьята ажал-ябуулагша, главна оператортa; Янис Матисович **Грантиньшдэ**, Латвийска ССР-эй габьята артистда, Мильда Юльевна **Клетниецдэ**, Латвийска ССР-эй габьята артисткада; Ян Августович **Осистэ**, Латвийска ССР-эй арадай артистда.

25.000 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ ГУРБАДАХИ ЗЭРГЫН ШАНГУУДЫЕ

1. «Золтойгоор тамарагты» гэжэ кинокартиныи түлөө: Николай Иванович **Лебедевтэ**, режиссёрто; Александр Федорович **Поповто**, сценариин авторта; Николай Константинович **Черкасовта**, СССР-эй арадай артистда; Вениамин Фаустович **Левитиндэ**, оператортa.

2. «Константин Заслонов» гэжэ кинокартиныи түлөө: Владимир Владимирович **Корш-Саблинда**, Белорусска ССР-эй искусствонуудай габьята ажал-ябуулагша, режиссёрто; Александр Михайлович **Файнциммертэ**, Белорусска ССР-эй габьята артист, режиссёрто; Владимир Владимирович **Дружниковта**, артистда; Александр Леопольдович **Хвыледэ** (Брессемдэ), РСФСР-эй габьята артистда; Владимир Андреевич **Дорофеевтэ**, артистда; Владимир Романович **Соловьёвто**, РСФСР-эй габьята артистда; Геннадий Михайлович **Мичуринда**, РСФСР-эй габаьята артистда,

е. Хроникально-документальна кинематографяар

75.000 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ НЭГЭДЭХИ ЗЭРГЫН ШАНГУУДЫЕ

1. «Дэлхэйн эдиршүүд» гэжэ үнгэтэ кинокартиныи түлөө: Арша Амбарцумовна **Ованесовада**, РСФСР-эй искусствонуудай габьята ажал-ябуулагша, режиссерто; Георгий Макарович **Бобровто**, главна оператортa; Лев Иванович **Ошаниндa**, фильмын шүлэгүүдэй ба дуунуудай авторта.

2. «СССР-эй Агаарай Флодой Үдэр» гэжэ үнгэтэ кинокартиныи түлөө: Владимир Николаевич **Байковто**, режиссерто; Сергей Николаевич **Гуровта**, Латвийска ССР-эй искусствонуудай габьята ажал-ябуулагша, режиссерто, Михаил Феодорович **Ошурковта**, РСФСР-эй искусствонуудай габьята ажал-ябуулагша, главна оператортa.

40.000 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ ХОЁРДОХИ ЗЭРГЫН ШАНГУУДЫЕ

1. «1949 оной Майн 1» гэжэ үнгэтэ кинокартиныи түлөө: Ирина Фроловна **Саткина-Нестеровада**, режиссерто; Лидия Ильинична **Степановада**, режиссерто; Иван Иванович **Беляковто**, РСФСР-эй искусствонуудай габьята ажал-ябуулагша, главна оператортa;

2. «Ойдо болоhон унэн ушар» гэжэ үнгэтэ, научно-популярна кинокартиныи түлөө: Александр Михайлович **Згуридидэ**, РСФСР-эй арадай артист, сценариин автор ба режиссерто; Павел Петрович **Уточкинда**, оператортa; Нина Андреевна **Юрушкинада**, оператортa.

20.000 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ ГУРБАДАХИ ЗЭРГЫН ШАНГУУДЫЕ

1. «Нэгэ сахаригай түүхэ» гэжэ научно-популярна кинокартиныи түлөө. Борис Генрихович **Долиндо**, РСФСР-эй искусствонуудай габьята ажал-ябуулагша, режиссерто; Виктор Николаевич **Асмуста**, оператортa; Эдуард Давыдович **Зэовта**, оператортa.

ж. Хүгжэмөөр

I. Хүгжэмэй сценическэ ба дуунай ехэ зохёолнууд

(оперо балет, оратори, кантата)

100.000 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ НЭГЭДЭХИ ЗЭРГЫН ШАНГУУДЫЕ

1. Рейнгольд Морицевич **Глиэртэ**, СССР-эй арадай артистда — «Мори унаhан зэд хүн» гэжэ баледэй хүгжэмэй түлөө.

2. Дмитрий Дмитриевич **Шостаковичта**, РСФСР-эй арадай артистда — «Ой тухай дуун» гэжэ ораториин ба «Берлинэй уналга» гэжэ кинокартинада хүгжэм зохёоhонойнь түлөө

50.000 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ ХОЁРДОХИ ЗЭРГЫН ШАНГУУДЫЕ

1. Герман Леонтьевич **Жуковскидо**, композиторто — «Эсэгэ оромни алдарша» гэжэ кантатын түлөө.

2. Степан Тимофеевич **Нягида**, Молдавска ССР-эй искусствонуудай габьята ажал-ябуулагшада—Молдавска ССР эй хорин табан жэлэй ойдо зорюулhан кантатын ба «Сталин тухай дуунай» түлөө.

3. Михаил Иванович **Красевта**, композиторта, — «Морозко» гэжэ хүүгэдэй оперын ба «Ленин тухай», «Сталин тухай московско хүүгэдэй дуун», «hайндэрэй үглөөгүүр», «Хүхы», «Дядя Егор» гэжэ хүүгэдэй дуунуудай түлөө.

25.000 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ ГУРБАДАХИ ЗЭРГЫН ШАНГУУДЫЕ

1. Джангир Ширгешт оглы **Джангировта**, композиторта — «Араксын саада талада» гэжэ симфоническа поэмын түлөө.

2. Василий Александрович **Дехтерёвто**, композиторта — «Ородой газар» гэжэ кантатын түлөө.

3. Александр Менделевич **Маневичтэ**, композиторта—«Амгалан байдалай түлөө» гэжэ кантатын түлөө.

II. Инструментальна ехэ зохёолнууд

50.000 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ ХОЁРДОХИ ЗЭРГЫН ШАНГУУДЫЕ

1. Алексей Алексеевич **Муравлёвто**, композиторта — «Азов-хада» гэжэ симфоническа поэмын түлөө.

2. Артур Иосифович **Каппда**, Эстонско ССР-эй искусствонуудай габьята ажал-ябуулагшада — дүрбэдэхи («Залуушуулай») симфониин түлөө

3. Янис (Иван) Андреевич **Ивановто**, Латвийска ССР-эй искусствонуудай габьята ажал-ябуулагшада — зургаадахи симфониин түлөө.

4. Назиб Гаязович **Жигановта**, РСФСР-эй искусствонуудай габьята ажал-ябуулагшада — татарска темээр симфоническа оркестртэ сюитэ зохёоhонойнь түлөө.

25.000 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ ГУРБАДАХИ ЗЭРГЫН ШАНГУУДЫЕ

1. Сулхан Федорович **Цинцадзеда**, композиторта — № 2-хи квартедэй ба струнна квартедэй «Лале», «Инди — Минди» ба «Сачидао» гэжэ гурбан бишыхан зохёолнуудай түлөө.

2. Анатолий Григорьевич **Свечниковта**, композиторта — «Щорс» гэжэ симфоническа поэмын түлөө.

III. Бага формын зохёолнууд

50.000 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ ХОЁРДОХИ ЗЭРГЫН ШАНГУУДЫЕ

1. **Николай Яковлевич Мясковскидо**, СССР-эй арадай артистда — виолончелиин ба фортепианын сонатын түлөө.

2. Валентин Алексеевич **Макаровта**, композиторта — «Нарата зам» гэжэ дуунууд ба «Сталинград шадархи тала уужам даа», «Түрэл Севастополь» гэжэ дуунуудые түлөө.

25.000 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ ГУРБАДАХИ ЗЭРГЫН ШАНГУУДЫЕ

1. Платон Илларионович **Майбородада**, композиторта — «Марк Озерный тухай», «Олена Хобто тухай», «Мария Лысенко тухай» дуунуудай түлөө.

2. Иван Иванович **Дзержинскидэ**, композиторта — «Шэнэ тосхон» гэжэ хэдэн дуунуудай түлөө.

3. Сигизмунд Абрамович **Кацта**, композиторта — «Сирень сэсэг hалбараа», «Брянска ой шошхоноор шууяа hэн», «Хуушан дубай дэргэдэ болоhон ушар», «Духарягай дуун», «Хабсагай тэбхын байдал» гэжэ дуунуудай түлөө.

IV. Концертно-гүйсэдхэлгын ажал-ябуулга

100.000 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ НЭГЭДЭХИ ЗЭРГЫН ШАНГУУДЫЕ

1. Борис Александрович **Александровта**, РСФСР-эй арадай артист, Улаан тугта А. В. Александровай нэрэмжэтэ Советскэ Армиин дуун ба пляскын ансамблиин начальник ба уранhайханай хүтэлбэрилэгшэдэ, Павел Павлович **Вирскидэ**, РСФСР-эй искусствонуудай габьята ажал-ябуулагша, ансамблиин главна балетмейстертэ; Константин Петрович **Виноградовта**, РСФСР-эй искусствонуудай габьята ажал-ябуулагша, ансамблиин главна хормейстертэ; Георгий Иванович **Бабаевта**, РСФСР-эй габьята артистда, Георгий Алексеевич **Кожевниковтэ**, РСФСР-эй габьята артистда — ансамблиин солистнуудта.

2. Святослав Теофилович **Рихтортэ**, Гүрэнэй Московско филармониин артист, пианистда.

50.000 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ ХОЁРДОХИ ЗЭРГЫН ШАНГУУДЫЕ

1. Елена Клементьевна **Катульскаяда**, РСФСР-эй габьята артистка, дуушада.

2. Рза оглы **Мамедовтэ (Бюль — Бюльдэ)**, СССР-эй арадай артистда — азербайджанска арадай дуунуудые гүйсэдhэнэйнь түлөө.

3. Дмитрий Петрович **Осиповто**, РСФСР-эй габьята артист, Гүрэнэй ород арадай оркестрын уранhайханай хүтэлбэрилэгшэ ба главна дирижерто.

25.000 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ ГУРБАДАХИ ЗЭРГЫН ШАНГУУДЫЕ

1. Святослав Николаевич **Кнушевицкидэ**, РСФСР-эй габьята артист, виолончелистдэ.

2. Надежда Аполлинарьевна **Казанцевада**, РСФСР-эй арадай артистка, дуушада.

3. Тутул Тигранович **Алтуняндa**, Армянска ССР-эй дуунай ба пляскын ансамблиин уранhайханай хүтэлбэрилэгшэдэ.

4. Тамара Савельевна **Чебанда**, Молдавска ССР-эй габьята артисткада ба Евгений Васильевич **Урекедэ**, Молдавска ССР-эй габьята артистда — Молдавска арадай дуунуудые гүйсэдхэhэнэйнь түлөө.

5. Монас Изидорович **Швядаста**, Литовско ССР-эй искусствонуудай габьята ажал-ябуулагша, Литовско ССР-эй арадай дуунай ба танцын ансамблиин уранhайханай хүтэлбэрилэгшэдэ, Юозас Ионович **Лингистэ**, ансамблиин балетмейстертэ, Пранас Симанович **Степуляистэ**, ансамблиин оркестрэй группын хүтэлбэрилэгшэдэ.

6. Надежда Сергеевна **Надеждинада**, «Березка» гэжэ Московско эстрадын хореографическа ансамблиин хүтэлбэрилэгшэдэ.

з. Тоhон шэрэтэ зурагуудаар

100.000 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ НЭГЭДЭХИ ЗЭРГЫН ШАНГУУДЫЕ

1. Михаил Иванович **Хмелькодо** — «Илаhан Эхэ оронойм баяр» гэжэ зурагай түлөө.

2. Лятиф Гуссейн оглы **Керимовтэ**, Исмаил Гуссейн оглы **Ахундовта**, Азербайджанска ССР-эй искусствонуудай габьята ажал-ябуулагшада; Кязим Мамед Али оглы **Кязим — Задедэ**, Азербайджанска ССР-эй искусствонуудай габьята ажал-ябуулагшада, Джамбрайил Ахмедович **Ахмедовтэ**, Гюльнен Мамед кизы **Мустафаевада**; Сона Гасан кизы **Ахмедовада** — И. В. Сталинай дала наhа гүйсэhэнэй ойдо зорюулhан уранhайхан ковёрой түлөө.

50.000 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ ХОЁРДОХИ ЗЭРГЫН ШАНГУУДЫЕ

1. Татьяна Ниловна **Яблонскаяда** — «Тарилан» гэжэ зурагай түлөө.

2. **Кукрыниксыдэ** (Порфирий Никитич **Крыловто**, РСФСР-эй искусствонуудай габьята ажал-ябуулагшада; Михаил Васильевич **Куприяновта**, РСФСР-эй искусствонуудай габьята ажал-ябуулагшада; Николай Александрович **Соколовто**, РСФСР-эй искусствонуудай габьята ажал-ябуулагшада) — политическэ карикатурануудай ба А. М. Горькиин «Фома Гордеев» гэжэ номдо зорюулан зураhан зурагуудайнь түлөө.

3. Василий Прокофьевич **Ефановта**, Степан Нудович **Дудкинда**, Юрий Петрович **Кугачта**, Константин Мефодеевич **Максимовта**, Виктор Григорьевич **Цыплановта** — «Москвагай түрүү хүнүүд Кремль соо» гэжэ зураг ба «Москвагай солото хүнүүд» гэжэ хэдэн портредүүдэй түлөө.

4. Сергей Алексеевич **Григорьевто**, УССР-эй искусствонуудай габьята ажал-ябуулагшада — «Комсомолдо абалга» ба «Вратарь» гэжэ зурагуудай түлөө.

5. Борис Ефимович **Ефимовтэ**, РСФСР-искусствонуудай габьята ажал-ябуулагшада—политическэ карикатурануудай түлөө.

25.000 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ ГУРБАДАХИ ЗЭРГЫН ШАНГУУДЫЕ

1. Павел Васильевич **Мальковто** — «И. В. Сталин—Тифлисдэхи хүдэлмэришэдэй кружогой хүтэлбэрилэгшэ», «Батумска демонстраци», «В. И. Ленин ба И. В. Сталинай Таммерфорска конференци дээрэ уулзалга», «Верховно Главнокомандалагшын штаб соо» гэжэ зурагуудай түлөө.

2. Борис Иванович **Прокоповто** — «Эпэл даа, Америка!» гэжэ хэдэн зурагуудай түлөө.

3. Виктор Михайлович **Орешниковто**— «Петроградые хамгаалгын штаб соо, 1917 оной ноябрь» гэжэ картинын түлөө.

4. Виктор Григорьевич **Пузырьковто** —«И. В. Сталин «Молотов» крейсер дээрэ» гэжэ тоhон шэрэтэ зурагай түлөө.

5. Гаврилл Никитич **Гореловтэ**, — РСФСР-эй искусствонуудай габьята ажал-ябуулагшада—«Серп и молот» заводой сталевар А. С. Субботиной, «Серп и молот» заводой мастер И. В. Грачёвой портредүүд ба «Серп и молот» заводой солото сталевар М. Г. Гусаров өөрынгөө бригадатаЙ» гэжэ тоhон шэрэтэ зурагай түлөө.

6. Вячеслав Минеевич **Мариупольскидо**—«Вожатая» гэжэ тоhон шэрэтэ зурагай түлөө.

и. Скульптураар

100.000 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ НЭГЭДЭХИ ЗЭРГЫН ШАНГУУДЫЕ

1. Евгений Викторович **Вучетичдэ** — фашизмтай тэмсэhэн байлдаанда наhа барагшад, Советскэ Армиин сэрэгшэдтэ зорюулан Берлиндэ табигдаhан памятнигай ба «Нүхэр Ленин, тангаригаа үгэнэбди» гэжэ скульптурна горельефын түлөө; Яков Борисович **Белопольскидо**, Анатолий Андреевич **Горпенкодэ** —Берлиндэ байгуулагдаhан памятнигай түлөө, Павел Захарович **Фридманда**, Петр Петрович **Яцынодо**, Георгий Николаевич **Постниковто**—«Нүхэр Ленин, тангаригаа үгөнэбди тандаа» гэжэ горельеф хэhэнэйнь түлөө.

2. Николай Васильевич **Томскидо**, РСФСР-эй искусствонуудай габьята ажал-ябуулагшада, Михаил Федорович **Бабаринда**, Павел Иванович **Бондаренкодэ**, Лев Ефимович **Кербельдэ**, Георгий Иванович **Мотовиловто**, Андрей Петрович **Файдышта**, Владимир Ефимович **Цигальда**, Дмитрий Петрович **Шварцда**—«В. И. Ленин ба И. В. Сталин—советскэ гүрэниие байгуулагшад ба хүтэлбэрилэгшэд мүн» гэжэ скульптурна барельефын, мүн генерал Апанасенкода зорюулан Белгород городто табигдаhан памятнигай ба С. М Кировэй скульптурна портредэй түлөө, **Н. В. Томскидо**, «Калужская» гэжэ метрополитенэй интерьернүүд соохи скульптурна хүдэлмэринүүдэй түлөө **Г. И. Мотовиловто** ба «Ленин —гимназист» гэжэ скульптурна фигурын түлөө **В. Е. Цигальда**.

50.000 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ ХОЁРДОХИ ЗЭРГЫН ШАНГУУДЫЕ

1. Вениамин Борисович **Пинчукта** ба Роберт Карлович **Тауритда** — «В. И. Ленин ба И. В. Сталин Горкодо» гэжэ скульптурын түлөө.

2. Валентин Багратович **Топуридзедэ**—Сталинир городто И. В Сталинда зорюулан табиhан монументын ба А. Церетелиин статуяын түлөө.

3. Александр Александрович **Ковалевто**—Социалистическэ Ажалай Героймэ Е. С. Хобтын скульптурна портредэй түлөө.

4. Матвей Генрихович **Манизертэ**, РСФСР-эй арадай уранзураашада — Рязань городто **И. П. Павловта** табигдаhан памятнигай түлөө.

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

СТАЛИНСКА ШАНГАЙ ЛАУРЕАДУУД

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарhаа). **Александров** Борис Александрович — РСФСР-эй арадай артист, **Шпиллер** Наталья Дмитриевна — РСФСР-эй арадай артистка, **Рустам Сулейман** — поэт, **Седых** Константин Федорович — уран зохёолшо, **Уланова** Галина Сергеевна — РСФСР-эй арадай артистка, Жиганов Назив Гаязович — РСФСР-эй искусствын габьята ажал-ябуулагша.

ССР Союзай Министрнүүдэй Советтэ

Литература ба искусствын талаар онсо гайхамшагта хүдэлмэринүүдэй түлөө 1949 оной Сталинска шангуудые олгохо тухай

к. Архитектураар

100.000 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ НЭГЭДЭХИ ЗЭРГЫН ШАНГУУДЫЕ

Григорий Алексеевич **Захаровта** ба Зинаида Сергеевна **Чернышевада**—Л. М. Кагановичын нэрэмжэтэ Московско метрополитенэй «Курская» гэжэ станциин архитектурын түлөө.

50.000 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ ХОЁРДОХИ ЗЭРГЫН ШАНГУУДЫЕ

1. Иван Владиславович **Жолтовскидо**, СССР-эй архитектурын Академиин бодото гэшүүндэ—Москва городой Калужска улицада байһан № 11 байрын гэрэй архитектурын түлөө.

2. Леонид Михайлович **Поляковто**, СССР-эй архитектурын Академиин гэшүүн-корреспондентдэ — Л. М. Кагановичын нэрэмжэтэ Московско метрополитенэй «Калужская» гэжэ станциин архитектурын түлөө.

25.000 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ ГУРБАДАХИ ЗЭРГЫН ШАНГУУДЫЕ

1. Алексей Яковлевич **Миминошвилидэ**—Тбилиси городой Марти улицадахи № 3-хи байрын гэрэй архитектурын түлөө.

2. Виктор Семенович **Андреевтэ**, архитектортэ — Москва городой Горькиин улицадахи № 11-хи административна гэрэй архитектурын түлөө.

3. Зиновий Моисеевич **Розенфельддэ** ба Арнольд Давыдович **Суриста**, архитекторнүүдтэ—Москва городой Садово-Триумфальна улицадахи № 4—10-хи байрын гэрэй архитектурын түлөө.

4. Евгений Владимирович **Рыбицкидэ**, архитектортэ—Москва городой Чкаловай улицадахи № 46—48-хи байрын гэрэй архитектурын түлөө.

л. Театрально-драматическа искусстваар

100.000 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ НЭГЭДЭХИ ЗЭРГЫН ШАНГУУДЫЕ

1. Москвагай М. Горькиин нэрэмжэтэ СССР-эй Художественнэ Академическэ театрта табигдаһан «Бусадай һүүдэр» гэжэ зүжэгэй түлөө: Михаил Николаевич **Кедровтэ**, СССР-эй арадай артист, режиссерто; Александр Михайлович **Каревта (Прудкинда)**, РСФСР-эй габьяата артист, режиссерто; Борис Николаевич **Ливановта**, СССР-эй арадай артистда; Мария Андреевна **Титовада**, РСФСР-эй арадай артисткада; Михаил Пантелеймонович **Болдуманда**, РСФСР-эй арадай артистда; Николай Иванович **Боголюбовта**, РСФСР-эй арадай артистда.

2. Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ Ленинградска театрта табигдаһан «Оионһоо...» гэжэ зүжэгэй түлөө: Григорий Александрович **Товстоноговто**, Грузинска ССР-эй искусствонуудай габьяата ажал-ябуулагша, режиссерто; Евгений Алексеевич **Лебедевтэ**, артистда; Владимир Михайлович **Казариновто**, артистда; Григорий Аронович **Гайда (Вусикердэ)**, артистда; Давид Львович **Солосовто (Мериндэ)**, артистда; Дмитрий Михайлович **Дудниковта**, РСФСР-эй габьяата артистда; Елизавета Михайловна **Сергеевада (Рымаревадэ)**, артисткада; Александр Васильевич **Курковта**, артистда.

50.000 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ ХОЁРДОХИ ЗЭРГЫН ШАНГУУДЫЕ

1. Г. Сундуканай нэрэмжэтэ Армянска драматическа театрта табигдаһан «Элэмүшэд манай» гэжэ зүжэгэй түлөө: Армен Карапетович **Гулакянда**, Армянска ССР-эй арадай артистда; Давид Мелкумович **Малянда**, Армянска ССР-эй арадай артистда; Гурген Бахшиева **Габриелянда**, Армянска ССР-эй габьяата артисткада; Аванес Степанович **Авакянда (Татевосянда)** Армянска ССР-эй габьяата артистда; Каранет Хачатурович **Хажакянда**, артистда; Фрунзе Вагинакович **Довлатянда**, артистда; Матакся Миграновна **Симонянда**, артисткада.

2. Улаан Армиин Центральна театрта табигдаһан «Үргэн тала» гэжэ зүжэгэй түлөө: Алексей Дмитриевич **Поповто**, СССР-эй арадай артист, режиссёрто; Абрам Зиновьевич **Окунчиковто**, режиссерто; Петр Александрович **Константиновта**, РСФСР-эй габьяата артистда; Данил Львович **Сагалда**, РСФСР-эй габьяата артистда; Владимир Никитич **Ратомскидо (Лаптевта)**, РСФСР-эй габьяата артистда; Андрей Алексеевич **Поповто**, артистда; Мария Федоровна **Пастуховада**, артисткада; Юрий Иванович **Пименовтэ**, уранзураашада.

3. Е. Вахтанговой нэрэмжэтэ Гүрэнэй театрта табигдаһан, «Хосоролдоо хүрэгшэдэй заговор» гэжэ зүжэгэй түлөө: Рубен Николаевич **Симоновто**, СССР-эй арадай артист, режиссерто; Александр Маркович **Габовичто**, режиссерто; Вадим Федорович **Рындинда**, РСФСР-эй искусствонуудай габьяата ажал-ябуулагша, уранзураашада; Иосиф Моисеевич **Толчановта**, РСФСР-эй арадай артистда; Михаил Федорович **Астанговта**, **(Ружниковта)**, РСФСР-эй габьяата артистда; Анна Алексеевна **Орочкодо**, РСФСР-эй арадай артисткада; Анатолий Иосифович **Горюновто**, РСФСР-эй арадай артистда.

4. Александр Александрович **Брянцевта**, РСФСР-эй арадай артистда — эдир харагшадай Ленинградска театрта табигдаһан «Полкын хүбүүн», «Улаан галстук», «Далай дээрэхи хани нүхэрлэлгэ» гэжэ зүжэгүүдэй түлөө.

25.000 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ ГУРБАДАХИ ЗЭРГЫН ШАНГУУДЫЕ

1. Карело-Финскэ Гүрэнэй драматическа театрта табигдаһан «Урда зүгэй налхин» гэжэ зүжэгэй түлөө: Вальтер Эмильевич **Сунида**, Карело-Финскэ ССР-эй габьяата артист, режиссерто; Елизавета Степановна **Томбергдэ**, Карело-Финскэ ССР-эй габьяата артисткада; Таиво Иванович **Ланкинендэ**, Карело-Финскэ ССР-эй габьяата артисткада.

2. М. Заньковецкаягай нэрэмжэтэ Львовско театрта табигдаһан «Ехэ газар тээшэ» гэжэ зүжэгэй түлөө: Борис Васильевич **Романицкида**, СССР-эй арадай артист режиссерто; Валентин Павлович **Борисовецто**, уранзураашада; Василий Сергеевич **Яременкодэ**, Украинска ССР-эй арадай артистда; Барвара Антоновна **Колышко-Любартда**, Украинска ССР-эй арадай артистда; Иван Демьянович **Рубакта**, Украинска ССР-эй габьяата артистда; Дмитрий Александрович **Дударевта**, Украинска ССР-эй арадай артистда.

3. Латвийска ССР-эй Гүрэнэй Академическэ драмын театрта табигдаһан «Загаһашадай хүбүүн» гэжэ зүжэгэй түлөө: Альферд Фрицевич **Амтман-Бриедитдэ**, Латвийска ССР-эй арадай артист, режиссерто; Жан Микелевич **Катлапта**, Латвийска ССР-эй габьяата артистда; Лидия Эдуардовна **Фреймандэ**, артисткада; Эдуард Янович **Зильдэ**, Латвийска ССР-эй габьяата артисткада; Эмма Яновна **Эзериньдэ (Якобсондо)**, Латвийска ССР-эй габьяата артистда: Ольга Андреевна **Леяскалн (Ликумда)**, Латвийска ССР-эй габьяата артистда.

4. Ф. Волковой нэрэмжэтэ Гүрэнэй Ярославска театрта табигдаһан, «Хосоролдоо хүрэгшэдэй заговор» гэжэ зүжэгэй түлөө: Петр Павлович **Васильевта**, режиссерто; Николай Николаевич **Медовщиковто**, уранзураашада; Александра Дмитриевна **Чудиновада**, РСФСР-эй габьяата артисткада; Валерий Сергеевич **Нэльскидэ (Булатовскидо)**, артистда; Клара Георгиевна **Незвановада (Здановскаяда)**, артисткада; Сергей Дмитриевич **Ромодановто**, РСФСР-эй габьяата артистда.

5. Үхибүүдэй центральна театрта табигдаһан «Би гэртээ харихаяа һананаб» гэжэ зүжэгэй түлөө: Ольга Ивановна **Пыжовада**, РСФСР-эй искусствонуудай габьяата ажал-ябуулагша, режиссерто; Борис Владимирович **Бибиковто**, режиссерто; Иван Дмитриевич **Вороновто**, артистда; Александр Александрович **Михайловта**, артистда: Соломон Абрамович **Сажинда (Шнеерсондо)**, РСФСР-эй габьяата артистда.

м. Оперно искусстваар

100.000 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ НЭГЭДЭХИ ЗЭРГЫН ШАНГУУДЫЕ

СССР-эй Гүрэнэй Академическэ Ехэ театрта табигдаһан «Садко» гэжэ зүжэгэй түлөө: Николай Семенович **Головановта**, СССР-эй арадай артистда, дирижерто; Борис Александрович **Покровскидо**, Белорусска ССР-эй габьяата артист, зүжэг табигшада; Федор Федорович **Федоровскидо**, РСФСР-эй арадай уранзураашада; Николай Сергеевич **Ханаевта**, РСФСР-эй арадай артистда; Георгий Михайлович **Нэлеппдэ**, РСФСР-эй арадай артистда: Вера Александровна **Давыдовада (Мчелидзедэ)**, РСФСР-эй ба Грузинска ССР-эй габьяата артисткада; Елизавета Владимировна **Шумскаяда**, РСФСР-эй габьяата артисткада; Наталья Дмитриевна **Шпиллертэ**, РСФСР-эй габьяата артисткада;

50.000 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ ХОЁРДОХИ ЗЭРГЫН ШАНГУУДЫЕ

1. Латвийска ССР-эй оперо ба баледэй Гүрэнэй театрта табигдаһан «Борис Годунов» гэжэ зүжэгэй түлөө: Михаил Николаевич **Жуковто**, Латвийска ССР-эй искусствонуудай габьяата ажал-ябуулагша, РСФСР-эй габьяата артист, дирижёрто: Савелий Анатольевич **Малявинда**, Киргизскэ ССР-эй габьяата артист, зүжэг табигшада; Рудольф Янович **Ванатта**, хормейстертэ; Артур Янович **Лапиньшда**, Латвийска ССР-эй искусствонуудай габьяата ажал-ябуулагша, уранзураашада: Александр Карлович **Велюманда**, Латвийска ССР-эй габьяата артистда; Александр Михайлович **Дашковто**, Латвийска ССР-эй габьяата артистда; Анна Эрнестовна **Лудынь-Пабианда**, Латвийска ССР-эй габьяата артисткада, Вера Ивановна **Крампда**, Латвийска ССР-эй габьяата артисткада; Артур (Петерис) Фрицевич **Френбергсдэ**, артистда.

2. СССР-эй Академическэ Ехэ театрын филиалда табигдаһан «Мазепа» гэжэ зүжэгэй түлөө: Василий Васильевич **Небольсинда**, РСФСР-эй габьяата артист, режиссерто: Леонид Васильевич **Баратовта**, РСФСР-эй габьяата ажал-ябуулагшада: Алексей Петрович **Ивановто**, РСФСР-эй габьяата артистда: Нина Ивановна **Покровскаяда**, артисткада; Иван Иванович **Петровто**, **(Краузедэ)**, артистда; Григорий Филиппович **Большаковто**, РСФСР-эй габьяата артистда; Александр Васильевич **Рыбновто**, хормейстертэ.

3. «Эстония» гэжэ Гүрэнэй театрта табигдаһан «Евгений Онегин» гэжэ зүжэгэй түлөө: Дитрих (Тийтэ) Янович **Куузигта**, Эстонско ССР-эй габьяата артистда, Метэ Александровна **Коданипоркда**, артисткада; Георг Карлович **Отсда**, артистда; Мартын Мартынович **Тарасда**, Эстонско ССР-эй габьяата артистда; Александр Борисович **Винертэ**, зүжэг табигшада.

4. Московско опереттын театрта табигдаһан «Трембита» гэжэ зүжэгэй түлөө: Иосиф Михайлович **Тумановта (Туманишвилидэ)**, Грузинска ССР-эй искусствонуудай габьяата ажал-ябуулагша, РСФСР-эй габьяата артист, зүжэг табигшада; Николай Иосипович **Рубанда**, Карело-финскэ ССР-эй габьяата артистда; Евдокия Яковлевна **Лебедевада**, РСФСР-эй габьяата артисткада; Серафим Михайлович **Аникеевтэ**, РСФСР-эй габьяата артистда; Геннадий Александрович **Заичкиндэ**, артистда.

н. Балетнэ искусстваар

50.000 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ ХОЁРДОХИ ЗЭРГЫН ШАНГУУДЫЕ

1. ССР Союзай Гүрэнэй Академическэ Ехэ театрта табигдаһан «Улаан мак» гэжэ зүжэгэй түлөө: Леонид Михайлович **Лавровскидо (Ивановто)**, РСФСР-эй габьяата артист, зүжэг табигшада; Галина Сергеевна **Улановада**, РСФСР-эй арадай артисткада; Юрий Федорович **Файертэ**, РСФСР-эй арадай артист, дирижерто; Михаил Иванович **Курилкодэ**, уранзураашада; Ольга Васильевна **Лепешинскаядэ**, РСФСР-эй арадай артисткада; Сергей Гаврилович **Кореньдо**, РСФСР-эй габьяата артистда; Юрий Григорьевич **Кондратьевта**, РСФСР-эй габьяата артистда; Михаил Маркович **Габовичто**, РСФСР-эй габьяата артистда, Алексей Николаевич **Ермолаевта**, Белорусска ССР-эй арадай артистда; Виктор Васильевич **Смольцовто**, РСФСР-эй габьяата артистда.

2. Белорусска Гүрэнэй оперо ба баледэй театрта табигдаһан «Князь-нуур» гэжэ зүжэгэй түлөө: Василий Андреевич **Золотаревто**, Белорусска ССР-эй арадай артист, композиторто; Константин Александрович **Муллерто**, зүжэг табигшада; Сергей Филиппович **Николаевта**, Белорусска ССР-эй арадай уранзураашада; Александра Васильевна **Николаевада**, Белорусска ССР-эй арадай артисткада; Семен Вульфович **Дречиндэ**, Белорусска ССР-эй габьяата артистда.

3. Ленинградска Академическэ Бага оперно театрта табигдаһан «Эдир наһан» гэжэ зүжэгэй түлөө: Борис Александрович **Фенстертэ**, зүжэг табигшада, Михаил Иванович **Чулакида**, композиторто; Татьяна Георгиевна **Брунидэ**, уранзураашада; Галина Ивановна **Исаевада**, артисткада; Виктор Михайлович **Тулубьевта**, артистда; Светлана Константиновна **Шейнада**, артисткада.

4. Галия Баязитовна **Измайловада**, Узбекскэ Гүрэнэй филармониин артисткада — Узбекскэ танцануудые гүйсэдхэлһэнэй түлөө.

Венгриие Советскэ Армиин сүлөөлһэнэй 5 жэлэй ойн һайндэр

БУДАПЕШТ, апрелиин 3. (ТАСС). Венгриие героическа Советскэ Армиин сэрэгүүдэй сүлөөлһэнэй табан жэлэй ой тушаа Венгерскэ арадай республикын министрнүүдэй Соведээр зарлагдаһан баярай заседани гүрэнэй оперно театр соо болобо.

Театрын зал дотор—тус ороной партийна, олониитын ба гүрэнэй ажал-ябуулагшад, Венгриин научна ба культурна ажабайдалай элитэ түлөөлэгшэд, ороной түрүү ажалшад, тэрэшэлэн Венгридэхи СССР-эй Посольствын сотрудниигууд, арадай демократиин оронуудай ба бусад хэдэн оронуудай дипломатическа миссинүүдэй толгойлогшод болон сотрудниигууд байна.

Суглаанай президиумдэ—ажалшадай Венгерскэ партиин генеральна секретарь Матиас Ракоши, министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ И. Доби, Венгерскэ арадай республикын Президиумэй түрүүлэгшэ А. Сакашич ба республикын хүтэлбэрилхы бусад ажал-ябуулагшад, тэрэшэлэн СССР-һээ Венгридэ байгаа Посол Е. Д. Киселев гэгшэд һууба.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, Советскэ Союзай Маршал К. Е. Ворошилов түрүүтэй СССР-эй правительственна делегаци ба һайндэртэ ерэһэн гадаадын бусад делегацинуудай толгойлогшод президиумдэ һууба.

Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ И. Доби заседани нээхэ зуураа гадаадын айлшадые амаршалба. Тэрэ хадаа советскэ делегациие илангаяа халуунаар амаршалаа.

Ажалшадай Венгерскэ партиин генеральна секретарь, министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо Матиас Ракоши Венгриин сүлөөлэгдэһөөр табан жэл болоһоной ойдо зорюулагдаһан элидхэл хэбэ. Тэрэнэй элидхэлынь агуухэ Сталинай, маршал К. Е. Ворошиловай хүндэлэлдэ, советскэ арадай хүндэлэлдэ удаан замхашагүй альгаташалгаар нэгэтэ бэшэ таһалагдаа.

Советскэ делегациие толгойлогшо, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо, Советскэ Союзай маршал К. Е. Ворошилов амаршалгын үгэ хэлэбэ. Тэрэнэй үгэнүүдынь нэгэн һаналта альгаташалгаар ба баярай хашхаралдаануудаар олон удаа таһалагдаа.

Тэрэнэй һүүлээр Хитадай арадай республикын правительственна делегациие толгойлогшо генерал-лейтенант Бянь Чжан-у ба гадаадын бусад делегацинуудай толгойлогшод амаршалгын үгэнүүдые хэлэбэ.

Баярай заседаниин һүүлээр һайндэрэй ехэ концерт болоо.

Хургы торгон дэгэлтэй, сахилзама сарюун шарайтай, тушаад наһапай эхэнэр хүн сценэ дээрэһээ прагуу һайхан хоолойгоор дуу дуулана. Тэрэнэй дуунууд Үдэ, Хориин үргэн сагаан талые, үнэр олон адуу малые, колхозно ажабайдалай хүхюутэй жаргалтай болоһониие магтана. Агуухэ ород арадай баярта жабхаланта дуунуудые дуулана. Энэ хадаа Хориин аймагай социалистическэ культурын байшан соо, уранһайханай самодеятельностиин аймачна харалгын үедэ Чимитцу Митыпова дуулажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Чимитцу Митыпова.
Ф. Агильдинэй фото.

Уранһайханай самодеятельностиин республиканска харалга

1949 оной декабрьда ба байгша оной январь һарада аймагуудта болоһон уранһайханай самодеятельностиин харалга хадаа арадай творчествын гайхамшагта амжалтануудые, мүн советскэ таряашадай культурна хэмжээнэй ургалтые харуулһан толотомо демонстраци болоһон байна.

1950 оной апрелиин 7-һоо 15 хүрэтэр уранһайханай самодеятельностиин национальна формые харуулһан республиканска харалга болохонь. Тус харалгада республикын аймагуудһаа хамта бурят-монголой 120 эрхим дуушад, танцa хатарагшад, үльгэршэд, уран уншалгашад, бурят-монголой национальна хүгжэмэй инструмент дээрэ наадагшад хабаадалсаха байна.

К. Шаракшинов,
Д. Тапханов.

Эб найрамдал хамгаалха шэнэ комитедүүд

ПХЕНЬЯН, апрелиин 3. (ТАСС). Корейскэ арадай-демократическа республикын городууд ба тосхонуудта ажалшадай суглаанууд боложо ургэлжэлһөөр. Тэдээн дээрэ эб найрамдал хамгаалха нютагай комитедүүд байгуулагдана. Советскэ Союзаар толгойлогдоһон эб найрамдалай ба демократиин лагериие саашадань бэхижүүлхэ, ороной нэгэдэл ба бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэхэ лозунг доро бүхы хүн зоной эдэбхитэй хабаадалгатайгаар суглаанууд боложо байна.

Урда ба хойто Хамген, тэрэшэлэн Хванхэ провинцинуудта эб найрамдал хамгаалха нютагай комитедүүд байгуулагдажа дүүрээ.

Жолио-Кюри 50 наһатай болобо

ПАРИЖ, апрелиин 1. (ТАСС). Ороной демократическа хэдэн олон организацинуудай үүсхэлээр, үсэгэлдэр француэска ехэ эрдэмтэ, демократическа ба ниитын элитэ ехэ ажал-ябуулагша профессор Фредерик Жолио-Кюри гэгшын 50 наһатай болоһон тушаа ёһолол болобо.

Уулзалга дээрэ 1000 шахуу хүн —эрдэмтэд, профсоюзна хүдэлөөнэй ажал-ябуулагшад, Франциин ба бусад оронуудай демократическа организацинуудай түлөөлэгшэд, Морис Торез, Жак Дюкло, Бенуа Фрашон, Польшын, Чехословакиин, Румыниин ба Венгриин посолнууд, английска профессорнүүд Бернал ба Кроутер, Эльза Триоле, Поль Элюар, Ив Фарж, аббат Булье, генерал Пети гэгшэд байгаа.

Урда Кореяэ партизануудай амжалтата ябуулганууд

ПХЕНЬЯН. Хабарай дабшалта хүрэтэр партизанска хүдэлөөе дараха гэжэ оролдоһон, урдакорейскэ марионеточнэ правительство хэһээлтын хатуу шанга хэмжээнүүдые абаһан байбашье, Урда Кореяын партизанууд дайшалхы ябуулгануудые амжалтатайгаар ургэлжэлүүлжэ байна гэжэ Кореяын Центральна Телеграфна Агентство мэдээсэнэ. Февральда дайшалхы 1302 операци хэгдэжэ, тэдээндэ 26364 хүн хабаадаа.

Партизанууд тарэшэлэн 1274 агитационно хөөрэлдөөн, 300 суглаан ба митингнүүдые үнгэргэбэ.

Вьетнамдахи дайнай ябуулганууд

ПАРИЖ, апрелиин 1. (ТАСС). Сайгонһоо хойшоо ба урагшаа, тэрэшэлэн Ханойн райондо Вьетнамай демократическа республикын арми ехэ дабшалта хэжэ эхилбэ гэжэ Рейтер агентствын мэдээсэлдэ түшэглэн газетэнүүд бэшэнэ.

Демократическа хүсэнүүдэй хоёр дивизинүүд Тра-Винь провинциин райондо (Сайгонһоо урагшаа 100 километртэ) француэска экспедиционно корпусой постнуудые атаковалжа байна. Тэдэнэр хэдэ хэдэн илалтануудые туйлаа.

Тонкин провинцидахи Бак-Нинь (Ханойһоо хойшоо 40 километртэ); Лао-Кай (Ханойһоо баруун хойшоо 300 километртэ); Хай-Дуонг (Ханойһоо 60 километртэ) районуудта шэрүүн шанга байлдаанууд болоо.

Шефскэ колхоздоо туһалба

Кяхтын хэлхеэ холбооной аймагай конторын коллектив воскресник эмхидхэжэ, шефтэ абаһан колхозойнгоо малажалай барилгын модо бэлэдхэлгэдэнь туһалба. Һаяхан хэлхеэ холбоонойхид барилгын 70 кубометр модо бэлдэжэ, «Большевик» колхоздо туушааба.

С. Апрелков.

ЗАҺАБАРИ

Манай газетын апрелиин 5-ай зарим номернуудынь Ш. Нимбуевай гэмээр алдуутайгаар гараба. Тус номерой нэгэдэхи нюурта толилогдоһон ВКП(б)-гэй Обкомой нэгэдэхи пленум тухай информационно мэдээсэл соо дундахи колонкын дээрэһээ 10-дахи мүрһөө эхилжэ, «ВКП(б)-гэй Обкомой бюрогой гэшүүдэ кандидадуудаар» гэжэ заһан уншахa гүйгдана.

Редакци.

Харюусалгатай редактор
Д. Д. ЛУБСАНОВ.

МҮНӨӨДЭР УЛАН-УДЭДЭ

Гүрэнэй Бурят-Монголой Ленинэй орденто оперо ба баледэй театрта — Концерт.

Гүрэнэй ород драмын театрта—«Хоёрдохи фронтын саада тээ».

«Прогресс» кинотеатрта —«Хоёр сэрэгшэд».

«Эрдэм» кинотеатрта —«Джульбарс» (үдэр), «Зоя» (үдэшэ).

ПВЗ-гэй культурын ордондо — «Зоя» (кинокартина).

Мяханай комбинадай клубта — «Полкын хүбүүн» (кинокартина).

Шэлэй заводой клубта — «Берлинэй уналга» (1-дэхи сери).

РЕДАКЦИИН АДРЕС: Улан-Удэ ул. Ленина 26 (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ Унэн) ТЕЛЕФОНУУД: отв. редактора—23; АТС—1-80, зам. отв. редактора—7-85; отв. секретаря 3-23; отделов партийной и комсомольской жизни, культуры и быта—4-52; пропаганды и агитации—7-85; сельского хозяйства, промышленности и транспорта—6-84; переводов—3-23; писем трудящихся и информации—6-84 (2 зв.); об'явлений 2-64 (2 зв.); Для междугородных переговоров—16.

Н—02271. Типография Управления полиграфии, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000